ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
և անկախ աուդիտորի եզրակացություն

2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի միակ հիմնադրին և Խորհրդին.

Մեր կողմից իրականացվել է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի և իր դուստր ընկերությունների (միասին՝ Խումբ) կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ, ընդ որում՝ այդ հաշվետվությունները ներառում են 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ ծանոթագրություններ:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Խմբի ղեկավարությունը պատասխանատու է Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք զերծ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Աուդիտորի պատասխանատվություն

Մենք պատասխանատու ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան մեր կողմից իրականացված աուդիտի հիման վրա նշված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր արտահայտած կարծիքի համար: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է աուդիտը պլանավորել և անցկացնել՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու վերաբերյալ ողջամիտ երաշխիքներ ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ու համապատասխան ծանոթագրություններում արտացոլված տվյալները հիմնավորող փաստերի ձեռքբերման նպատակով մշակված ընթացակարգեր, որոնց ընտրությունը կախված է խարդախությունների և սխալների հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում էական խեղաթյուրումների ռիսկերի առկայության վերաբերյալ աուդիտորական գնահատումներից: Ռիսկերի գնահատումները կատարելիս աուդիտորը մշակում է համապատասխան ընթացակարգեր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության գնահատման, այլ ոչ թե ընկերության ողջ ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք կազմելու համար: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև կիրառված հաշվապա-

հական հաշվառման սկզբունքների և ղեկավարության կողմից կատարված գնահատումների, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Կարծիք

Մեր կարծիքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի և դուստր ընկերությունների՝ 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Գագիկ Գյուլբուդաղյան
Տնօրեն/բաժնետեր

Էմիլ Վասիլյան
Աուդիտոր

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
22 մարտի 2013 թ.
ք. Երևան

Grant Thornton

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. +374 10 260 964
Ֆ. +374 10 260 961

Grant Thornton CJSC
8/1 Vagharshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia

T +374 10 260 964
F +374 10 260 961
www.grantthornton.am

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն 2012 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2012	2011
Տոկոսային եկամուտ	4	14,304,760	11,880,230
Տոկոսային ծախս	5	(10,158,878)	(10,144,881)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		4,145,882	1,735,349
Կոմիսիոն եկամուտ		104,719	70,910
Կոմիսիոն ծախս		(401,025)	(350,914)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով զուտ ծախս		(296,306)	(280,004)
Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	6	15,071,694	19,181,238
Զուտ իրացված օգուտ վաճառքի համար մատչելի ակտիվների գծով		285,018	60,729
Զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	7	1,719,492	1,997,356
Այլ եկամուտ	8	2,366,931	2,804,325
Արժեզրկումից կորուստներ	11,13	(30,239,216)	(11,564,863)
Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	9	(3,429,758)	(2,383,348)
Այլ ծախսեր	10	(10,309,302)	(10,987,815)
Շահութահարկ		(202,944)	(99,043)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		(20,888,509)	463,924
Այլ համապարփակ արդյունք			
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից չիրացված օգուտներ		321,537	470,530
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների գծով օգուտներ՝ վերադասակարգված շահույթ կամ վնաս		(285,018)	(60,729)
Ընդամենը տարվա համապարփակ արդյունք		(20,851,990)	873,725

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2013 թվականի մարտի 22-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից և վերջինիս անունից ստորագրվել.

Ա. ՋԱՎԱԴՅԱՆ
Նախագահ

Հ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Գլխավոր հաշվապահ

Կից ներկայացված 1 - 30 ծանոթագրությունները սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասն են: »

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն
2012 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2012	2011
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ակտիվներ արտարժույթով			
Կանխիկ դրամ		5,937,942	5,013,113
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	11	248,667,357	236,415,264
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	12	273,543,277	344,720,503
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	13	1,646	1,646
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	13	185,240,208	137,340,298
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	14	69,868,364	76,489,346
Այլ ակտիվներ		20,615	1,228,086
		783,279,409	**801,208,256**
Ակտիվներ տեղական արժույթով			
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	15	197,519,120	149,245,576
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	13	110,280,152	106,922,985
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	13	147,107	3,265,916
Հիմնական միջոցներ	16	64,364,878	38,369,456
Ոչ նյութական ակտիվներ	17	977,063	640,389
Այլ ակտիվներ	18	3,155,011	6,253,627
		376,443,331	**304,697,949**
Ընդամենը ակտիվներ		**1,159,722,740**	**1,105,906,205**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ արտարժույթով			
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	19	87,905,163	104,346,523
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	22	2,718,775	3,974,934
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	12	2,015,617	1,771,245
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	14	299,023,415	306,460,839
Այլ փոխառություններ	20	53,206,929	38,846,294
Այլ պարտավորություններ		244,322	153,901
		445,114,221	**455,553,736**

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2012	2011
Պարտավորություններ տեղական արժույթով			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		440,117,123	398,777,362
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	19	179,841,895	166,827,933
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	22	110,748,428	80,229,419
Թողարկված պարտատոմսեր		1,441,464	963,593
Այլ պարտավորություններ	21	3,013,237	3,255,800
		735,162,147	650,054,107
Ընդամենը պարտավորություններ		**1,180,276,368**	**1,105,607,843**
Սեփական կապիտալ			
Թողարկված կապիտալ	23	100,000	100,000
Գլխավոր պահուստ	23	17,389,049	17,389,049
Լրացուցիչ կապիտալ	13	107,531,884	107,531,884
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ		(1,182,440)	(1,218,959)
Կուտակված վնաս		(144,392,121)	(123,503,612)
Ընդամենը սեփական կապիտալ		**(20,553,628)**	**298,362**
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		**1,159,722,740**	**1,105,906,205**

Կից ներկայացված 1 - 30 ծանոթագրությունները սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասն են:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն 2012 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազար ՀՀ դրամ

	Թողարկված կապիտալ	Գերազանց սպասում	Չբաշխված շահույթ	Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ	Կուտակված վնաս	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը 2011 թ. հունվարի 1-ին	**100,000**	**17,389,049**	**85,663,194**	**(1,628,760)**	**(123,967,536)**	**(22,444,053)**
ՀՀ Կառավարության ցպահանջ անտոկոս մուրհակի տրամադրում	-	-	21,868,690	-	-	21,868,690
Տարվա շահույթ	-	-	-	-	463,924	463,924
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	-	409,801	-	409,801
Մնացորդը 2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	**100,000**	**17,389,049**	**107,531,884**	**(1,218,959)**	**(123,503,612)**	**298,362**
Տարվա վնաս	-	-	-	-	(20,888,509)	(20,888,509)
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	-	36,519	-	36,519
Մնացորդը 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին	**100,000**	**17,389,049**	**107,531,884**	**(1,182,440)**	**(144,392,121)**	**(20,553,628)**

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն
2012 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2012	2011
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Տարվա շահույթ / (վնաս)		(20,888,509)	463,924
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		1,397,386	1,223,482
Արժեզրկման պահուստին հատկացումներ		30,239,216	11,564,863
Հիմնական միջոցների վաճառքից վնաս		2,616	367,180
Ստացվելիք տոկոսներ		2,388,286	661,507
Վճարվելիք տոկոսներ		(70,683)	103,910
Զուտ (օգուտ) / վնաս դրամային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից		(15,326,890)	(19,326,197)
Զուտ վնաս իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերագնահատումից		1,237,708	1,450,482
Այլ		(135)	238
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները		**(1,021,005)**	**(3,490,611)**
Գործառնական ակտիվների (աճ) / նվազում			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ		68,673,095	(65,998,845)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ		79,752,984	80,622,949
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ		1,699	12,099
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ		(4,104,029)	4,060,543
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ		(46,587,871)	(33,289,368)
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր		(48,883,906)	(78,951,506)
Այլ ակտիվներ		6,867,102	(1,845,736)
Գործառնական պարտավորությունների աճ / (նվազում)			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		41,339,761	50,612,628
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ		(5,142,461)	84,090,265
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ		(8,282,626)	(8,199,434)
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ		28,958,588	(26,489,725)
Թողարկված պարտատոմսեր		477,871	963,593
Այլ պարտավորություններ		(845,634)	1,283,912
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից		**111,203,568**	**3,380,764**

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2012	2011
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(27,738,073)	(13,729,298)
Հիմնական միջոցների վաճառք		5,975	24,160
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		**(27,732,098)**	(13,705,138)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Վարկերի ստացում		36,380,888	70,340,555
Վարկերի մարում		(38,264,348)	(39,530,684)
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից		**(1,883,460)**	30,809,871
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ		81,588,010	20,485,497
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեսկզբին		167,744,627	139,497,528
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		13,929,250	7,761,602
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեվերջին	27	**263,261,887**	167,744,627
Լրացուցիչ տեղեկատվություն			
Ստացված տոկոսներ		11,916,475	11,218,722
Վճարված տոկոսներ		(10,088,195)	(10,248,791)

2012 թվականի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Գործունեության նկարագրություն

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը (այսուհետ՝ Բանկ) Խմբի մայր կազմակերպությունն է: Այն իրավաբանական անձ է, որի միակ հիմնադիրը Հայաստանի Հանրապետությունն է:

Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան 6: 2012 թվականին Բանկի աշխատակիցների միջին թվաքանակը կազմել է 773 (2011 թ.՝ 765):

Բանկի հիմնական խնդիրը Հայաստանի Հանրապետությունում գների կայունության ապահովումն է, որը իրագործում է դրամավարկային քաղաքականության մշակման և իրականացման միջոցով: Ի լրումն իր հիմնական խնդրի, Բանկը նաև պատասխանատու է՝

- Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական համակարգի կայունության, իրացվելիության, վճարունակության և բնականոն գործունեության համար անհրաժեշտ այլ պայմանների ապահովման և
- գործուն վճարահաշվարկային համակարգ ստեղծելու և զարգացնելու համար:

Բանկը նաև՝

- թողարկում է Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը և կարգավորում դրամաշրջանառությունը,
- կազմակերպում և կարգավորում է փողերի «լվացումը» և ահաբեկչության ֆինանսավորումը կանխարգելող միջոցառումներ,
- Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության ֆինանսական գործակալն ու խորհրդատուն է,
- լիցենզավորում է առևտրային բանկերի ու, եթե նախատեսված է օրենքով, այլ անձանց և վերահսկում ու կարգավորում է վերջիններիս գործունեությունը,
- առևտրային բանկերի համար վերջին ատյանի վարկատու է, ինչպես նաև տիրապետում, օգտագործում և տնօրինում է Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստները:

Բանկի դուստր ընկերությունները ներկայացված են ստորև

Անվանումը	Հիմնադրման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Վերահսկվող %		Հիմնադրման ամսաթիվ
			2012	2011	
«Արմենիան Քարդ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարահաշվարկային ծառայություններ	57.5	59	մարտ 2000 թ.
«Հայինկասացիա» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Դրամ. միջոցների փոխադրումներ	100	100	ապրիլ 1998 թ.
«Համահայկական բանկ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Բանկային գործունեություն	100	100	դեկտեմբեր 2009 թ.
«Ազգային հիփոթեքային ընկերություն» ՎՎԿ ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Հիփոթեքային գործունեություն	100	100	հունիս 2009 թ.
«Բնակարան երիտասարդներին» ՎՎԿ ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Հիփոթեքային գործունեություն	100	100	փետրվար 2010 թ.
«Փոքր և միջին բիզնեսի վարկավորման աջակցություն» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վարկավորման աջակցություն	100	100	դեկտեմբեր 2010 թ.

2. Պատրաստման հիմունքներ

2.1. Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ):

2.2. Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են պատմական արժեքի սկզբունքի հիման վրա՝ բացառությամբ ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ բացահայտվածի: Օրինակ՝ առևտրային և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը, ածանցյալ ֆինանսական գործիքները գնահատվել են իրական արժեքով:

2.3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է նաև Բանկի ֆունկցիոնալ արժույթը և այն արժույթը, որով ներկայացված են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները: Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

2.4. Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում ղեկավարությունը օգտագործել է իր դատողությունները և գնահատումները համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները որոշելիս: Կիրառված էական դատողությունները և գնահատումները հետևյալն են.

- Եթե համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել ակտիվ շուկայի գների հիման վրա, ապա այն որոշվում է տարբեր գնահատման մոդելների կիրառմամբ՝ ներառյալ մաթեմատիկական մոդելները: Այդպիսի մոդելների համար ելակետային տվյալները որոշվում են որպես դիտարկվող շուկաների տվյալներ, եթե դա հնարավոր է: Հակառակ դեպքում՝ իրական արժեքի որոշման համար կիրառում են դատողություններ:
- Խումբը պարբերաբար կատարում է վարկերի և դեբիտորական պարտքերի՝ արժեզրկված լինելու վերլուծություն: Սեփական փորձից ելնելով՝ Խումբը արժեզրկումից վնասները գնահատելիս օգտագործում է իր սուբյեկտիվ դատողություններն այն դեպքերում, երբ վարկառուն ֆինանսական դժվարություն է կրում, և համանման վարկառուների վերաբերյալ չկա բավարար փաստացի տեղեկատվություն: Խումբը համանման ձևով գնահատում է ապագա դրամական հոսքերի փոփոխությունները՝ դիտարկվող տեղեկատվության հիման վրա, որը վկայում է վարկառուի պարտավորությունների մարման ոչ բարենպաստ կարգավիճակի կա՛մ պետական, կա՛մ տեղական տնտեսական պայմանների փոփոխության մասին, որոնք վերագրվում են տվյալ խմբի ակտիվների գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերին: Ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատումներ՝ հիմնվելով ակտիվների նկատմամբ համանման վարկային ռիսկի բնութագրերի և վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի խմբերի արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշների պատմական տվյալների վրա: Սեփական փորձից ելնելով՝ Խումբն օգտագործում է իր սուբյեկտիվ դատողությունները դիտարկվող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ տեղեկատվության ճշգրտման համար՝ ընթացիկ իրավիճակը արտացոլելու նպատակով:

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.1. Փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Խումբը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Խմբի կողմից դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում: Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների համար կիրառելի նոր ստանդարտների փոփոխություններն ու մեկնաբանությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև: Թողարկվել են նաև այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք, ըստ կանխատեսման, էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և գոյություն ունեցող ստանդարտների մեկնաբանություններ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

ՀՀՄՍ 32 (փոփոխություն). Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

ՀՀՄՍ 32-ի փոփոխությունները ներառում են կիրառման ուղեցույց ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցման համար ՀՀՄՍ 32-ի չափանիշների կիրառման ընթացքում անհամապատասխանությունների վերաբերյալ հետևյալ երկու բնագավառներում.

- «Ներկայիս պահին ունի հաշվանցման իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք» դրույթի իմաստը. փոփոխությունները պարզաբանում են, որ հաշվանցման իրավունքը պետք է իրավաբանորեն ամրագրված լինի կազմակերպության բնականոն գործունեության ընթացքում, կազմակերպության և բոլոր մնացած կողմերի անվճարունակության և սնանկացման դեպքում, և այդ իրավունքը պետք է առկա լինի բոլոր կողմերի համար:
- Քանի որ գործնականում ՀՀՄՍ 32-ում առկա «միաժամանակյա մարման» մեկնաբանության գործնական կիրառման մեջ առկա էր բազմազանություն, ուստի ՀՀՄՍԽ-ն պարզաբանեց զուտ մարման սկզբունքը և ներառեց համախառն մարման համակարգի օրինակ՝ ՀՀՄՍ 32-ի զուտ մարման չափանիշին բավարարող բնութագրիչներով:

Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2014 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և ենթակա են հետընթաց կիրառման:

ՖՀՄՍ 7 (փոփոխություն). Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Փոփոխությունը հավելում է ՖՀՄՍ 7-ի որակական և քանակական բացահայտումներ՝ կապված ճանաչված ֆինանսական գործիքների զուտ և համախառն գումարների հետ, որոնք ա) հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի հաշվետվության մեջ, բ) ենթակա են կատարման հիմնական հաշվանցման պայմանավորվածության կամ նմանատիպ համաձայնագրերի ներքո, եթե նույնիսկ հաշվանցված չեն ֆինանսական վիճակի հաշվետվության մեջ:

Փոփոխությունները կիրառելի են 2013 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և ենթական են հետընթաց կիրառման:

ՖՀՄՍ 9. Ֆինանսական գործիքներ

ՀՀՄՍԽ-ն նպատակ ունի փոխարինելու ՀՀՄՍ 39՝ «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը», ամբողջապես: Փոխարինող ստանդարտը (ՖՀՄՍ 9) թողարկվում է փուլերով: Մինչ այսօր լույս են տեսել ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների ճանաչման,

դասակարգման, չափման և ապաճանաչման գլուխները: Արժեզրկման մեթոդոլոգիայի և հեջավորման հաշվառման հետ կապված գլուխները դեռ մշակման փուլում են:

ՀՀՄՍԽ-ն թողարկել է ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխություն, որով ՖՀՄՍ-ի կիրառման պարտադիր ժամկետը հետաձգվել է 2013 թ. հունվարի 1-ից մինչև 2015 թ. հունվարի 1-ը: Սա նշանակում է, որ ՀՀՄՍ 39-ի փոխարինման ծրագրի բոլոր փուլերը այժմ կունենան միևնույն պարտադիր կիրառման ժամկետը: Փոփոխությունները նաև ազատում են համեմատական ֆինանսական հաշվետվությունների վերաներկայացման պահանջից ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման համար: Այս ազատումը նախկինում հասանելի էր միայն այն ընկերություններին, որոնք նախընտրում են կիրառել ՖՀՄՍ 9-ը մինչև 2012 թ.: Այժմ կպահանջվեն նաև հավելյալ անցումային բացահայտումներ՝ ստանդարտի առաջին անգամ կիրառման ընկալմանն օժանդակելու համար:

ՖՀՄՍ 10. Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

ՖՀՄՍ 10-ը փոխարինելու է ՀՀՄՍ 27-ին՝ «Համախմբված և առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ» և ՍՄԿ 12-ին՝ «Համախմբում. հատուկ նշանակության կազմակերպություններ»: Այն վերանայում է վերահսկողության սահմանումը և կից ուղեցույցով բացահայտում դուստր կազմակերպությունում մասնակցության որոշումը: Այնուամենայնիվ, համախմբման պահանջներն ու մեխանիզմները, չվերահսկող բաժնեմասի և վերահսկողության փոփոխությունների հաշվառումը մնում են նույնը: Ստանդարտը ուժի մեջ է մտնում 2013 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՍ 12. Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում

ՖՀՄՍ 12-ը ինտեգրում է տարբեր տեսակի ներդրումների, ներառյալ չհամախմբված կառուցվածքային կազմակերպություններում ներդրումների վերաբերյալ բացահայտման պահանջները: Այն ներկայացնում է նոր բացահայտման պահանջներ ռիսկերի վերաբերյալ, որոնց ենթարկվում է կազմակերպությունը՝ կառուցվածքային կազմակերպություններում իր ներգրավվածության բերումով: Ստանդարտը ուժի մեջ է մտնում 2013 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՍ 13. Իրական արժեքի չափումը

ՖՀՄՍ 13-ը չի ազդում նրա վրա, թե որ ակտիվները պետք է չափվեն իրական արժեքով, սակայն հստակեցնում է իրական արժեքի սահմանումը և տրամադրում է իրական արժեքի չափման վերաբերյալ ուղեցույց և ընդլայնված բացահայտումներ: Այն ուժի մեջ կմտնի 2013 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՍ 27. «Առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ» (վերանայված 2011 թ-ին)

ՖՀՄՍ 10-ի և 12-ի ներդրման արդյունքում ՀՀՄՍ 27-ը այժմ ներառում է դուստր ընկերություններում, համատեղ ձեռնարկություններում և ասոցացված ընկերություններում ներդրումների հաշվառումը առանձին ֆինանսական հաշվետվություններում: Փոփոխությունն ուժի մեջ է մտնում 2013 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՍ 1. Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությունները պահանջում են կազմակերպությանը այլ համապարփակ եկամուտներում ներկայացված տարրերը խմբավորել այնպիսի խմբերի, որոնք մնացած ՖՀՄՍ-ների համաձայն. ա) հետագայում չեն վերադասակարգվելու շահույթի կամ վնասի, բ) հետագայում վերադասակարգվելու են շահույթի կամ վնասի, երբ առաջանան որոշակի պայմաններ: Այն ուժի մեջ է 2012թ. հուլիսի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Խմբի ղեկավարությունը ակնկալում է, որ սա կփոխի այլ համապարփակ եկամուտների տարրերի ընթացիկ ներկայացումը, սակայն չի ազդի դրանց չափման և ճանաչման վրա:

Խմբի ղեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի նոր ստանդարտների ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

3.2. Համախմբման հիմքերը

Այն դուստր կազմակերպությունները, որոնցում Խմբին պատկանում է քվեարկող բաժնետոմսերի կեսից ավելին կամ գործառնությունների նկատմամբ վերահսկողությունը իրականաց-

վում է այլ կերպ՝ համախմբվում են: Դուստր կազմակերպությունները համախմբվում են սկսած այն ամսաթվից, երբ դրանց նկատմամբ վերահսկողությունն անցել է Խմբին, և այլևս չեն համախմբվում՝ սկսած այն ամսաթվից, երբ տեղի է ունենում վերահսկողության կորուստ: Ներխմբային բոլոր հաշիվները, գործարքները, ներխմբային գործունեության արդյունք հանդիսացող չիրացված օգուտներն ու վնասները և շահաբաժինները ամբողջությամբ բացառվում են:

Չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեզրկման մասին: Անհրաժեշտության դեպքում դուստր կազմակերպությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը համապատասխանելու նպատակով:

Դուստր կազմակերպության բաժնեմասի փոփոխությունը՝ առանց վերահսկման փոփոխության, հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալի հետ գործարք: Կորուստները վերագրվում են չվերահսկող բաժնեմասին, նույնիսկ եթե այն հանգեցնում է բացասական մնացորդի:

Եթե Խումբը կորցնում է դուստր կազմակերպության նկատմամբ վերահսկողությունը, այն ապաճանաչում է դուստր կազմակերպության ակտիվները (ներառյալ՝ գուդվիլը) և պարտավորությունները, ցանկացած չվերահսկող բաժնեմասի հաշվեկշռային արժեքը, սեփական կապիտալում արտացոլվող կուտակված փոխարկման տարբերությունները, ցանկացած պահպանված ներդրման իրական արժեքը և շահույթ կամ վնասում ցանկացած ավելցուկը կամ պակասորդը, իսկ նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված մայր կազմակերպության բաժնեմասին վերագրվող տարրերը դասակարգվում են որպես շահույթ կամ վնաս կամ չբաշխված շահույթ՝ ելնելով համապատասխան պահանջներից:

3.3. Արտարժույթի փոխարկում և արտարժութային հոդվածների ներկայացում

Արտարժույթով իրականացված գործարքները սկզբնապես ճանաչվում են ֆունկցիոնալ արժույթով, գործարքի օրվա դրությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի՝ այդ օրվա դրությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքով:

Արտարժույթի փոխանակումից ստացված օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես արտարժութային գործառնություններից զուտ օգուտներ/վնասներ: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները, որոնք գնահատված են սկզբնական արժեքով, վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի՝ գործարքի օրվա դրությամբ ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված փոխարժեքով:

Արտարժույթով իրականացվող գործարքների պայմանագրային փոխարժեքի և այդ օրվա դրությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության մեջ:

Խմբի կողմից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	2012 թ. դեկտեմբերի 31	2011 թ. դեկտեմբերի 31
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	403.58	385.77
ՀՀ դրամ/1 եվրո	532.24	498.72
ՀՀ դրամ/1 ՀՓԻ	620.27	592.26

3.4. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Խումբը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ է համարում կանխիկ դրամը, բանկերում տեղաբաշխված նոստրո հաշիվները և Արժույթի միջազգային հիմնադրամում (ԱՄՀ) տեղաբաշխված ՀՓԻ միջոցները:

3.5. Ֆինանսական գործիքներ

Սկզբնական ճանաչում

Համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի դրույթների՝ ֆինանսական գործիքները դասակարգվում են համապատասխանաբար որպես ֆինանսական ակտիվներ՝ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ, վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ: Ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չճանաչվող ներդրումների պարագայում՝ գումարած ուղղակիորեն վերագրելի գործարքային ծախսերը: Խմբի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ և հետագայում կարող են վերադասակարգվել:

Ճանաչման ամսաթիվ

Ֆինանսական ակտիվների բոլոր կանոնավոր գնումներն ու վաճառքներն արտացոլվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվով: Կանոնավոր կերպով գնմանը կամ վաճառքին են վերաբերում ֆինանսական ակտիվների այնպիսի գնումը կամ վաճառքը, որը պահանջում է ակտիվի մատակարարում՝ շուկայում գործող կարգավորման միջոցով կամ գործարար սովորույթով սահմանված ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական ակտիվներ՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող

«Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ» դասում ներառվում են որպես առևտրական նպատակով պահվող դասակարգված ֆինանսական գործիքները: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել կարճ ժամանակահատվածում վաճառելու նպատակով: Ածանցյալ գործիքները նույնպես դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակով պահվող, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դրանք արդյունավետ հեջավորման գործիքներ են: Առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներից եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Խումբն իր սովորական գործունեության ընթացքում արտարժույթի փոխանակման և կապիտալի շուկաներում կնքում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքների՝ ներառյալ ֆյուչերսների, ֆորվարդների և սվոպների զանազան պայմանագրեր: Այդպիսի ֆինանսական գործիքները պահվում են առևտրական նպատակներով և հաշվառվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքները գնահատվում են գնանշված շուկայական գների կամ գնային մոդելների հիման վրա, որոնք հաշվի են առնում հիմքում ընկած գործիքի ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային գները կամ՝ այլ գործոններ: Ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ակտիվներ, երբ իրական արժեքը դրական է և որպես պարտավորություններ՝ երբ այն բացասական է: Տվյալ գործիքներից առաջացող օգուտներն ու վնասները ներառվում են շահույթում կամ վնասում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից զուտ օգուտ կամ արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություններից զուտ օգուտ/(վնաս)՝ կախված գործիքի բնույթից:

Այլ ֆինանսական գործիքներում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դիտարկվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե դրանց տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը ուղիղ կապված չեն դրանց հիմնական պայմանագրերին, և հիմնական պայմանագիրը չի պահվում առևտրական նպատակով կամ նշանակված չէ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Հիմնական պայմանագրերից առանձնացված պարունակվող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են առևտրական պայուսակում իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչելով շահույթում կամ վնասում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ

Հաստատուն կամ սահմանված վճարումներով և հաստատուն մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ակտիվները, որոնք Խումբը հստակ մտադրված է և ի վիճակի է պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող: Ներդրումները, որոնք Խումբը մտադրված է պահել անորոշ ժամկետով, չեն ներառվում տվյալ դասում: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվների հետագա չափումը կատարվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Օգուտներն ու

վնասները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, երբ ակտիվներն արժեզրկվում են, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը հաստատուն կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք գնանշված չեն ակտիվ շուկայում: Դրանք նախատեսված չեն անհապաղ կամ մոտ ապագայում վաճառքի համար և չեն դասակարգվում որպես առևտրական նպատակով պահվող կամ վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթեր: Այդպիսի ակտիվները ներառում են բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում միջոցները, միջոցները ԱՄՀ-ում, վարկերը և հակադարձ հետգնման պայմանագրերը: Այդպիսի ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Օգուտներն ու վնասները համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում են, երբ փոխառություններն ու դեբիտորական պարտքերը ապաճանաչվում կամ արժեզրկվում են, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվները ոչ ածանցյալ գործիք հանդիսացող ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք Խմբի կողմից նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ որոնք դասակարգված չեն որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ ֆինանսական ակտիվներ՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Սկզբնական ճանաչումից հետո վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, ընդ որում՝ օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում մինչև ակտիվների օտարումը կամ արժեզրկումը, որի ընթացքում նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ներառված կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն: Տոկոսները, որոնք հաշվարկվել էին արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով, ճանաչվում են համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում

Եթե ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում է որպես առևտրի համար պահվող ֆինանսական ակտիվ, սակայն մոտ ժամանակաշրջանում վաճառելու մտադրություն չկա, ապա այն կարող է վերադասակարգվել իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներից, հետևյալ դեպքերից մեկում՝

- այն ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է վերոնշյալ փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, կարող է վերադասակարգվել որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, եթե Խումբը նպատակ և հնարավորություն ունի դրանք պահելու մինչև տեսանելի ապագա կամ մինչև մարումը,
- այլ ֆինանսական ակտիվները կարող են վերադասակարգվել որպես վաճառքի համար մատչելի կամ մինչև մարումը պահվող ֆինանսական ակտիվներ հազվադեպ հանգամանքներում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված ֆինանսական ակտիվը փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը համապատասխանելու դեպքում կարող է վերադասակարգվել որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, եթե Խումբը նպատակ և հնարավորություն ունի պահելու դրանք մինչև տեսանելի ապագա կամ մինչև մարումը: Ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են իրենց իրական արժեքով վերադասակարգման ամսաթվի դրությամբ: Ցանկացած շահույթ կամ վնաս, որը ճանաչվել է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, չի հակադարձվում: Վերադասակարգման ամսաթվով ճանաչված ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը դառնում է նրա նոր ինքնարժեք կամ ամորտիզացված արժեք:

Ներգրաված փոխառու միջոցներ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղկացուցիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրային համաձայնության արդյունքում Խումբն ունի պարտավորություն՝ փոխանցելու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ, կամ այլ կերպ կատարելու պարտավորությունները, բացի դրամական միջոցների՝ հաստատուն գումարով կամ այլ ֆինանսական ակտիվներով սեփական բաժնային գործիքների՝ հաստատուն քանակով փոխարինելը: Նման գործիքները ներառում են ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդները և հաշիվների մնացորդները, պարտավորությունները ՀՀ Կառավարության հանդեպ, պարտավորությունները ԱՄՀ-ի հանդեպ, թողարկված պարտատոմսեր: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Պարտավորության ապաճանաչման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Իրական արժեքի որոշում

- Ակտիվ շուկայում վաճառվող ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հիմնված է դրա շուկայական գնանշումների կամ դիլերների կողմից կատարված գնանշումների վրա (վաճառքի գին՝ երկար դիրքի և գնման գին՝ կարճ դիրքի համար)՝ առանց նվազեցնելու գործարքի ծախսումները:
- Ակտիվ շուկայում չգնանշվող բոլոր այլ ֆինանսական գործիքների համար իրական արժեքը որոշվում է համապատասխան գնահատման մեթոդների միջոցով:
- Գնահատման մեթոդները ներառում են զուտ ներկա արժեքի մեթոդը, դիտարկելի շուկայական տվյալներ ունեցող նմանատիպ գործիքների համեմատումը, օպցիոնների գների որոշման մեթոդը և այլ համապատասխան մեթոդներ:

3.6. Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մասը, կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի մասը) ապաճանաչվում է, երբ՝

- ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտվում է,
- Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն, ինչպես նաև,
- Խումբը կամ (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) ոչ փոխանցել և ոչ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և ոչ փոխանցել ու ոչ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը և չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ակտիվը հաշվառվում է որպես ֆինանսական ակտիվ: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և Խմբից պահանջվող փոխհատուցման առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ պահուստներ), Խմբի մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Խումբը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը՝ բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված թողարկված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ պահուստներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

Ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվում է, երբ մարվում է կամ դադարում:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ եթե կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարտքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը, համապատասխան հաշվեկշռային արժեքի հետ միասին, ձևակերպվում է շահույթում կամ վնասում:

3.7. Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն: Այն, որպես կանոն, չի տարածվում հաշվանցման գլխավոր համաձայնությունների վրա, որի դեպքում համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են համախառն արժեքով:

3.8. Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ: Արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր», իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը՝ ֆինանսական և այլ հաստատությունների նկատմամբ պարտավորությունների կազմում: Վաճառքի և հետգնման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային ծախս և ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում հետգնման պայմանագրի գործողության ընթացքում:

3.9. Որպես գրավ տրված և ստացված արժեթղթեր

Արժեթղթերը, որոնք փոխառության են տրվել գնորդներին, շարունակում են հաշվառվել համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Փոխառությամբ ներգրաված արժեթղթերն արտացոլվում են համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում միայն երրորդ անձանց վաճառքի դեպքում: Այս դեպքում առուվաճառքի գործարքները հաշվառվում են համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ եկամուտների կազմում՝ հանած առևտրային արժեթղթերի հետ կապված գործառնությունների ծախսերը: Այդպիսի արժեթղթերի վերադարձի պարտավորությունը արտացոլվում է առևտրային գործառնությունների գծով պարտավորություններում՝ իրական արժեքով:

3.10. Շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամներ և մետաղադրամներ

Բանկի կողմից թողարկված՝ շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամները և մետաղադրամները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են անվանական արժեքով՝ որպես պարտավորություն դրանց տիրապետողների հանդեպ: Թղթադրամների տպագրման և մետաղադրամների հատման ծախսերը ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս այն տարում, որի ընթացքում կատարվել են:

3.11. Դրամագիտական արժեքներ

Դրամագիտական արժեքները չափվում են ինքնարժեքի և իրացման զուտ արժեքի նվազագույնով: Դրամագիտական արժեքների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջին մուտք, առաջին ելք» սկզբունքով և ներառում է մետաղադրամների ձեռքբերման ծախսումները և նրանց ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսումներ: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները: Վաճառքի ժամանակ գնահատված վաճառքից մուտքերի գումարը ճանաչվում է որպես եկամուտ ընթացիկ տարվա ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, իսկ հաշվեկշռային արժեքի գումարը ճանաչվում է որպես ծախս ընթացիկ տարվա ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

3.12. Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Այդ գումարը ներառում է սարքավորման փոխարինման ժամանակ կատարված ծախսերը, եթե դրանք բավարարում են ճանաչման չափանիշները: Նմանապես, խոշոր կապիտալ ներդրումներ կատարելիս, ծախսը ներառվում է հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի մեջ որպես փոխարինում, եթե ճանաչման չափանիշները բավարարված են:

Երբ հիմնական միջոցի նշանակալի մասերը անհրաժեշտ է պարբերաբար փոխարինել, Խումբը ճանաչում է նման մասերը որպես առանձին ակտիվներ՝ դրանց հատուկ օգտակար ծառայության ժամկետներով և համապատասխանաբար հաշվարկում է մաշվածություն:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված բոլոր ծախսումները ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին:

Սկզբնապես ճանաչված հիմնական միջոցի միավոր և ցանկացած էական մաս ապաճանաչվում է օտարման դեպքում և երբ ակտիվի օգտագործումից կամ օտարումից ոչ մի տնտեսական օգուտ չի ակնկալվում: Ակտիվի ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտ կամ վնաս (հաշվարկված որպես օտարումից զուտ մուտքերի/հատույցների և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն) ներառվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ակտիվն ապաճանաչվում է:

Մաշվածություն

Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի՝ օգտագործման համար մատչելի դառնալու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների հետևյալ օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝

	2012 թ.	2011 թ.
Հող և շենքեր	30-50 տարի	30-50 տարի
Ցանցեր, համակարգչային և այլ սարքավորումներ	2-15 տարի	2-15 տարի
Փոխադրամիջոցներ	5 տարի	5 տարի

Ակտիվի մնացորդային արժեքները և օգտակար ծառայության ժամկետները վերանայվում և, եթե անհրաժեշտ է, փոփոխվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

3.13. Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերն ու լիցենզիաները:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով: Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված վնասները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով օգտակար ծառայության ընթացքում, որը կազմում է 1 - 7 տարի և գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից, երբ առկա են արժեզրկման հայտանիշեր: Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում են դրանց կատարման ժամանակ:

3.14. Գործառնական վարձակալության գծով պարտավորվածություններ՝ Խումբը որպես վարձատու

Խումբը համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացնում է գործառնական վարձակալության առարկա հանդիսացող ակտիվը՝ ըստ ակտիվի բնույթի: Գործառնական վարձակալությունից ստացվող վարձակալական եկամուտը համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային մեթոդով վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է որպես այլ եկամուտ:

3.15. Արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Խումբը իրականացնում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի՝ արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշերի գնահատում: Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը համարվում են արժեզրկված միայն և միայն այն դեպքում, եթե կա արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշ՝ որպես ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվից կամ ակտիվների խմբից ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել: Արժեզրկումից առաջացած վնասի օբյեկտիվ հայտանիշը կարող է ներառել վարկառուի կամ վարկառուների խմբի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների խախտումների առկայությունը, այն հավանականությունը, որ տեղի կունենա սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում, ինչպես նաև դիտարկվող շուկաներից տեղեկատվություն՝ ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափերի նվազման վերաբերյալ, օրինակ՝ ժամկետանց վճարումների մակարդակի փոփոխություն կամ տնտեսական պայմանների փոփոխություն, որոնք կապված են ակտիվների արժեզրկման հետ:

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ, վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

Ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված այն միջոցների համար, որոնց հաշվառումն իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով, Խումբն ի սկզբանե գնահատում է արժեզրկված լինելու հայտանիշերը անհատապես՝ էական ակտիվների համար, կամ խմբային՝ բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն համարվում: Եթե Խումբը որոշում է, որ անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար չկա արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշ, անկախ այն հանգամանքից, էական է այն, թե՝ ոչ, ապա այդ ակտիվը ներառում է համանման վարկային ռիսկերի բնութագրեր ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբում և դրանց արժեզրկված լինելը գնահատում է խմբային հիմունքով:

Ակտիվները, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է անհատական հիմունքով և որոնց նկատմամբ ճանաչվում են արժեզրկումից վնասներ, չպետք է գնահատվեն խմբային հիմունքով:

Արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշերի առկայության դեպքում արժեզրկումից վնասը իրենից ներկայացնում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված՝ դեռևս չկրած ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի տարբերությունը: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, իսկ արժեզրկումից ծախսն արտացոլվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Տոկոսային եկամուտը շարունակում է հաշվեգրվել ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Վարկերը, համապատասխան պահուստների հետ միասին, դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Խմբին: Եթե հաջորդող տարվա ընթացքում գնահատված արժեզրկման ծախսն ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսն ավելացվում կամ նվազեցվում է՝ ճշգրտելով պահուստի գումարը: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է որպես եկամուտ:

Հնարավոր ապագա դրամական հոսքերի բերված արժեքը զեղչվում է ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Եթե վարկը տրամադրված է լողացող տոկոսադրույքով, ապա արժեզրկումից վնասների չափման նպատակով զեղչման դրույքաչափը կլինի ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքը: Գրավով ապահովված ֆինանսական ակտիվների ապագա հոսքերի ներկա արժեքի հաշվարկը հիմնվում է այն դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարող են ստացվել գրավի իրացումից, նվազեցված գրավի բռնագանձման և օտարման ծախսումներով՝ անկախ բռնագանձման հավանականությունից:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Խմբի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում պարտքային ռիսկի այնպիսի բնութագրիչներ, ինչպիսիք են ակտիվի տեսակը, ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետայնության կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների խմբի գծով ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է խմբային հիմքով, որոշվում են ակտիվների գծով կրած վնասների պատմական վիճակագրության հիման վրա, որի գծով պարտքային ռիսկի բնութագրիչները համարժեք են համանման ակտիվների խմբի բնութագրիչներին: Պատմական վիճակագրական շարքերը ճշգրտվում են ընթացիկ շուկայական իրավիճակը արտացոլելու համար՝ չեզոքացնելու պատմական վիճակագրական շարքերի հիմքում ընկած այն շուկայական պայմանների ազդեցությունը, որոնք տվյալ ժամանակաշրջանում գոյություն չունեն, և արտացոլելու պատմական վիճակագրական շարքերի հիմքում չընդգրկված շուկայական նոր պայմանները: Ապագա դրամական հոսքերում գնահատման փոփոխությունները արտացոլում և համապատասխանում են դիտարկվող շուկաներում յուրաքանչյուր տարվա տեղեկատվության փոփոխությանը (օրինակ՝ գործազրկության մակարդակի փոփոխություն, անշարժ գույքի գներ, ապրանքների գներ, վճարունակության կարգավիճակ կամ այլ գործոններ, որոնք վկայում են խմբի կրած վնասների և դրանց չափի մասին): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդաբանությունը և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Խմբի կողմից՝ վնասների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու նպատակով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվները Խումբը գնահատում է անհատականորեն, եթե առկա են արժեզրկման հայտանիշեր: Եթե արժեզրկման հետևանքով վնասի առկայության օբյեկտիվ հայտանիշեր կան, վնասի արժեքը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և հետագայում ակնկալվող դրամական հոսքերի ներկա բերված արժեքի տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը պակասեցվում է, և վնասը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Եթե որևէ տարվա ընթացքում արժեզրկումից ակնկալվող վնասի գումարը նվազում է արժեզրկումը ճանաչելուց հետո տեղի ունեցած իրադարձությունների հետևանքով, նախապես հաշվառված գումարները համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես եկամուտ:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է վաճառքի համար մատչելի ակտիվների կամ ներդրումների խմբի՝ արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշերի առկայությունը:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված պարտքային գործիքների արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշերի առկայության գնահատումը իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների նման: Ապագա տոկոսային եկամուտը հաշվեգրվում է՝ օգտագործելով այն դրույքաչափը, որն արժեզրկման վնասներն արտացոլելու նպատակով կիրառվել է ապագա դրամական հոսքերի զեղչման ժամանակ: Տոկոսային եկամուտը արտացոլվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե հաջորդող տարվա ընթացքում պարտքային գործիքի իրական արժեքն աճում է այնպիսի իրադարձությունների պատճառով, որոնք տեղի են ունեցել արժեզրկման գծով վնասները համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվելուց հետո, ապա նախկինում արժեզրկման գծով ծախսը հակադարձվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության միջոցով:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնահատում է՝ արդյոք առկա՞ է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե առկա է այդպիսի հայտանիշ կամ երբ անհրաժեշտ է իրականացնել ակտիվի տարեկան արժեզրկման ստուգում, ապա Խումբը գնահատում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Ակտիվի փոխհատուցվող գումարն ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումները, և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է, և որոշվում է առանձին ակտիվի համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակտիվը չի առաջացնում դրամական միջոցների ներհոսքեր, որոնք մեծապես անկախ են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքերից: Այն դեպքում, երբ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է վերջինիս փոխհատուցվող գումարը, ակտիվը համարվում է արժեզրկված, և արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Օգտագործման արժեքի գնահատման ժամանակ դրամական միջոցների գնահատված հոսքերը զեղչվում են ներկա արժեքի՝ օգտագործելով զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի և տվյալ ակտիվին հատուկ ռիսկերի ընթացիկ շուկայական գնահատումները՝ առանց հաշվի առնելու հարկային ազդեցությունը:

Ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և հակադարձվում են միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

3.16. Կենսաթոշակներ

Խմբում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված հիմնադրամին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերում են:

3.17. Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք:

3.18. Հարկում

Խումբն ազատված է բոլոր հարկերից և տուրքերից, բացառությամբ ապրանքների ներմուծման համար մաքսային սահմանին վճարման ենթակա հարկերի, մաքսատուրքերի և մաքսավճարների: Միաժամանակ, Խումբը հանդես է գալիս որպես հարկային գործակալ՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Խմբի դուստր կազմակերպությունները, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, հաշվարկում են շահութահարկ և այլ հարկեր և տուրքեր:

3.19. Կանոնադրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը արտացոլվում են սեփական կապիտալի կազմում:

Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ

«Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 11.4 հոդվածի համաձայն՝ 2010 թ. ֆինանսական արդյունքում Բանկի սեփական կապիտալի պահուստների հանրագումարը գերազանցող գումարի չափով առաջացած վնասը ծածկելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության կողմից 2011 թ. թողարկված մուրհակը ճանաչվել է որպես լրացուցիչ կապիտալ:

3.20. Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական պարտավորությունները չեն արտացոլվում համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, այլ բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ պարտավորության մարման հետ կապված ռեսուրսների արտահոսքը համարվում է քիչ հավանական: Պայմանական ակտիվները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, ընդ որում՝ դրանք բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում այն դեպքերում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը համարվում է հավանական:

3.21. Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Բոլոր այն ֆինանսական գործիքների համար, որոնք հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, և տոկոսային եկամուտ բերող բոլոր ֆինանսական գործիքների համար, որոնք դասակարգված են որպես վաճառքի համար մատչելի, տոկոսային եկամուտն ու ծախսը հաշվառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքով, որի զեղչման միջոցով ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհոսքերը ֆինանսական գործիքի ենթադրվող ողջ օգտագործման ժամանակահատվածում կամ ավելի կարճ ժամանակահատվածում, որտեղ այն կիրառելի է, ճշգրտորեն բերվում են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքին:

Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները (օրինակ՝ ժամկետից շուտ մարման իրավունքը) և կոմիսիոն կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս են կազմում, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա վնասները: Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքները ճշգրտվում են Խմբի կողմից վճարումների կամ մուտքերի գնահատման վերանայման դեպքում: Ճշգրտված հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա, իսկ հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ կամ ծախս:

Երբ ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի ճանաչված արժեքը նվազել է արժեզրկման կորուստների արդյունքում, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել՝ օգտագործելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ կիրառելով նոր հաշվեկշռային արժեքը:

3.22. Կոմիսիոն եկամուտ

Տվյալ ժամանակաշրջանում ծառայությունների մատուցման արդյունքում վաստակած կոմիսիոն վճարները հաշվեգրվում են այդ ժամանակահատվածի ընթացքում:

4. Տոկոսային եկամուտ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Տոկոսային եկամուտ արտարժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Ժամկետային ավանդներ	365,287	1,485,131
Մինչև մարումը պահվող ակտիվներ	833,652	778,609
Նոստրո հաշիվներ	123,684	180,383
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	18,373	33,309
Այլ	-	352
	1,340,996	**2,477,784**
Տոկոսային եկամուտ տեղական արժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	10,768,156	7,359,989
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	1,763,067	1,760,350
Մինչև մարումը պահվող ակտիվներ	-	282,082
Այլ	432,541	25
	12,963,764	**9,402,446**
	14,304,760	**11,880,230**

5. Տոկոսային ծախս

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Տոկոսային ծախս արտարժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	3,214,641	3,383,675
Այլ փոխառություններ	523,058	263,492
Այլ պարտավորություններ	21,236	26,994
	3,758,935	**3,674,161**
Տոկոսային ծախս տեղական արժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	5,292,189	5,613,007
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	904,609	770,412
Թողարկված պարտատոմսեր	96,426	8,930
Այլ պարտավորություններ	106,719	78,371
	6,399,943	**6,470,720**
	10,158,878	**10,144,881**

6. Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Զուտ օգուտ դրամային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	15,326,890	19,326,197
Զուտ (վնաս)/օգուտ սփոթ գործարքներից	(571,267)	593,752
Զուտ օգուտ/(վնաս) արտարժութային ածանցյալ գործիքներից	316,071	(738,711)
	15,071,694	**19,181,238**

Դրամային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից ստացված զուտ օգուտի կազմում ներառված է 9,582,688 հազար դրամ գումարով արտարժույթի վերագնահատումից զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով (2011 թ.՝ 21,040,517 հազար դրամի զուտ օգուտ):

7. Զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Զուտ օգուտ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվների գծով (բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատման*)	175,624	166,294
Զուտ օգուտ սեփական կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա արժեթղթերի գծով (բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատման*)	1,773,882	2,492,809
Զուտ օգուտ/(վնաս) սեփական կառավարման ներքո գտնվող փողի շուկայի գործիքների գծով	3,256	(3,577)
Զուտ վնաս սեփական կառավարման ներքո ածանցյալ գործիքների գծով (բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատման*)	(123,460)	(525,985)
Հավատարմագրային կառավարման գծով վճարներ (բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատման*)	(109,810)	(132,185)
	1,719,492	**1,997,356**

* Վերը նշված ֆինանսական գործիքների գծով արտարժույթի վերագնահատման արդյունքը ներառված է «Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից» հոդվածում (տե՛ս ծան. 6):

8. Այլ եկամուտ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
ՀՀ Կառավարության ֆինանսական գործակալության հավելատոկոս	1,510,902	1,637,706
Դրամագիտական արժեքներ	732,638	686,002
Վարկային ռեգիստր	62,247	61,929
Այլ	61,144	418,688
	2,366,931	**2,804,325**

9. Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Թղթադրամների և մետաղադրամների թողարկման ծախսեր	2,975,326	1,982,853
Դրամագիտական արժեքների թողարկման ծախսեր	454,432	400,495
	3,429,758	**2,383,348**

10. Այլ ծախսեր

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Աշխատակիցների հատուցումներ, վերապատրաստման ծախսեր և հարակից վճարներ	5,168,650	4,674,578
Տնտեսագիտական կրթության և հետազոտությունների աջակցություն	500,000	2,000,000
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	1,397,386	1,223,482
Անվտանգություն	836,512	803,473
Վերանորոգում և տեխնիկական սպասարկում	457,938	323,924
Մասնագիտական ծառայություններ	328,862	183,542
Այլ	1,619,954	1,778,816
	10,309,302	**10,987,815**

11. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		
Նոստրո հաշիվներ	244,521,147	140,731,605
ժամկետային ավանդներ	4,035,800	105,856,548
Հավատարմագրային կառավարման տակ գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցներ	68,738	76,449
Հաշվեգրված տոկոսներ ավանդների և նոստրո հաշիվների գծով	733	76,314
Տոկոսադրույքի ֆյուչերսների պարտադիր մարժա	-	71,710
Այլ	40,939	18,420
	248,667,357	**246,831,046**
Արժեզրկման պահուստ	-	**(10,415,782)**
	248,667,357	**236,415,264**

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Մնացորդը հունվարի 1-ին	(10,415,782)	-
Պահուստի ավելացում	(26,189,918)	(10,415,782)
Պահուստի օգտագործում	36,605,700	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ին	-	(10,415,782)

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցների կենտրոնացում

2012 և 2011 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ տեղաբաշխված միջոցներ 4 բանկերում, որոնցից յուրաքանչյուրի մնացորդները գերազանցում էին բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված ընդհանուր միջոցների 10%-ը: 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 238,551,594 հազար դրամ (2011 թ.՝ 170,902,429 հազար դրամ):

Ժամկետային ավանդները ունեն մինչև 3 ամիս մարման ժամկետ՝ 0.15%-ից 3.6% տոկոսադրույքով (2011 թ.՝ 0.15%-3.6%):

12. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Ակտիվներ		
Պարտքային և հաստատագրված եկամտով այլ գործիքներ - Գնանշված		
Արտերկրյա պարտատոմսեր	263,450,841	344,720,503
Փողի շուկայի գործիքներ սեփական կառավարման տակ	10,092,247	-
	273,543,088	344,720,503
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ - Գնանշված		
Պայմանագրեր արտարժույթով սեփական կառավարման տակ	189	-
	273,543,277	**344,720,503**

2012 և 2011 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող սեփական կառավարման տակ գտնվող արտերկրյա պարտատոմսերն իրենցից ներկայացնում են.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Պետական պարտատոմսեր	104,376,407	224,738,574
Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր	54,503,107	33,517,440
Այլ արժեթղթեր	67,143,401	41,216,144
Ընդամենը	**226,022,915**	**299,472,158**

Հավատարմագրային կառավարման տակ գտնվող արտերկրյա պարտատոմսերն իրենցից ներկայացնում են.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Արտերկրյա կառավարությունների պարտքային արժեթղթեր	44,488,581	37,133,087
Արտերկրյա ֆինանսական հաստատությունների արժեթղթեր	3,031,592	8,115,258
Ընդամենը	47,520,173	45,248,345

Հավատարմագրային կառավարման տակ գտնվող արժեթղթերը և ածանցյալ ֆինանսական գործիքները իրենցից ներկայացնում են Համաշխարհային բանկի խմբի՝ Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի (IBRD) կողմից կառավարվող ակտիվներ: Հավատարմագրային կառավարման տակ գտնվող միջոցների նկատմամբ Խմբի կողմից սահմանվել են ռիսկերին ենթարկվածության սահմանաչափեր և ներդրումային ուղեցույցներ:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

հազար ՀՀ դրամ

	Անվանական արժեք		Իրական արժեք			
			2012		2011	
	2012	2011	Ակտիվ	Պարտավորություն	Ակտիվ	Պարտավորություն
Ապրանքային ֆյուչերսներ	-	1,624,742	-	-	-	2,961
Տոկոսադրույքի ֆյուչերսներ	2,669,493	2,445,368	189	-	-	535
Ընդամենը ֆյուչերսներ հավատարմագրային կառավարման տակ	2,669,493	4,070,110	189	-	-	3,496
Տոկոսադրույքի ֆյուչերսներ սեփական կառավարման տակ	-	192,268,980	-	-	-	-
Արժութային սվոպ	7,649,301	7,649,301	-	528,939	-	145,161
Արժութային ֆորվարդ	89,668,206	47,925,837	-	1,486,678	-	1,622,588
Ընդամենը	99,987,000	251,914,228	189	2,015,617	-	1,771,245

13. Ներդրումային արժեթղթեր

հազար ՀՀ դրամ

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ արտարժույթով		
Սեփական կապիտալի ներդրումներ սկզբնական արժեքով - Չգնահատվող		
	2012	2011
SWIFT	1,646	1,646
	1,646	**1,646**
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ տեղական արժույթով		
Պարտքային և հաստատագրված եկամտով գործիքներ		
ՀՀ Կառավարության պետական գանձապետական արժեթղթեր	15,940,243	12,952,668
ՀՀ Կառավարության ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակ	77,512,700	77,512,700
	93,452,943	**90,465,368**
Սեփական կապիտալի ներդրումներ սկզբնական արժեքով		
Այլ ներդրումներ	16,827,209	16,457,617
	16,827,209	**16,457,617**
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ տեղական արժույթով	110,280,152	106,922,985
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	110,281,798	106,924,631
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ արտարժույթով		
Արտերկրյա արժեթղթեր	185,240,208	137,340,298
	185,240,208	**137,340,298**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ տեղական արժույթով		
ՀՀ պետական արժեթղթեր	147,107	-
Ձեղչատոկոսային մուրհակ	-	4,414,997
Արժեզրկման պահուստ	-	(1,149,081)
	147,107	**3,265,916**
Ընդամենը մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	**185,387,315**	**140,606,214**

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Մնացորդը հունվարի 1-ին	(1,149,081)	-
Պահուստի ավելացում	(4,049,298)	(1,149,081)
Պահուստի օգտագործում	5,198,379	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ին	-	(1,149,081)

2011 թվականին ՀՀ Կառավարության կողմից թողարկվել է 77,512,700 հազար դրամ անվանական արժեքով անտոկոս ցպահանջ հասարակ մուրհակ՝ որպես անհատույց ներդրում Բանկում: Մուրհակը թողարկվել է «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ նախորդ ֆինանսական տարվա արդյունքում առաջացած վնասը սեփական կապիտալի պահուստների հանրագումարը գերազանցող գումարի չափով:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ մուրհակի հաշվեկշռային արժեքը մոտավորում է դրա իրական արժեքը:

ՀՀ Կառավարության՝ վաճառքի համար մատչելի պետական գանձապետական արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով՝ կիրառելով գնահատման տեխնիկա, որը օգտագործում է ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքները՝ այդ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը զեղչելու համար:

14. Արժույթի միջազգային հիմնադրամ

ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ

հազար ՀՀ դրամ

ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	2012	2011
Բաժնեմասը ԱՄՀ-ում (անդամակցություն)	57,064,852	54,487,874
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	12,802,798	21,999,909
Հաշվեգրված տոկոսներ	714	1,563
	69,868,364	**76,489,346**

Հայաստանի Հանրապետությունը Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (ԱՄՀ) անդամ է: Բանկը հանդես է գալիս որպես Հայաստանի Հանրապետության՝ ԱՄՀ-ում անդամակցության բաժնեմասի պահառու:

Խումբը օգտագործում է ՀՓԻ ԱՄՀ-ում հաշիվը ԱՄՀ-ի հետ գործարքներ կատարելիս:

Այս ընթացիկ հաշվի գծով տոկոսները հաշվարկվում են ԱՄՀ-ի կողմից սահմանվող ՀՓԻ տոկոսադրույքով, որը հրապարակվում է շաբաթական կտրվածքով:

Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ՝ արտարժույթով

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Արժեթղթերի հաշիվ	140,663,079	140,663,079
ԱՄՀ-ի հանդեպ պարտավորությունների ճշտման հաշիվ	4,715,335	(2,916,354)
Թիվ 1 հաշիվ	77,448,715	90,168,906
Թիվ 2 հաշիվ	2,365	2,842
ՀՓԻ տեղաբաշխում	54,576,737	52,112,119
ECF վարկ	21,082,982	25,906,615
Հաշվեգրված տոկոսներ	534,202	523,632
	299,023,415	**306,460,839**

ԱՄՀ-ի նկատմամբ իր պարտավորությունների մի մասի և ԱՄՀ-ում անդամակցության գումարի համար Խումբը թողարկել է պարտամուրհակ:

Արժեթղթերի հաշիվը, ճշտման հաշիվը և թիվ 1 հաշիվը ներառում են Stand-By վարկի, EFF վարկի և անդամակցության գումարները: Թիվ 2 հաշիվը ԱՄՀ-ի կողմից օգտագործվում է վարչական նպատակների համար:

Խումբը ԱՄՀ-ից ստացել է հետևյալ վարկերը՝ ECF, EFF և Stand-By:

ECF (Extended Credit Facility) վարկը ֆինանսական աջակցության տրամադրում է վճարման հաշվեկշռի հետ կապված երկարատև խնդիրներ ունեցող երկրներին: 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ECF վարկը անտոկոս է (2011 թ.՝ նույնը): Վարկը ենթակա է մարման 2018 թվականի նոյեմբերին:

EFF (Extended Fund Facility) վարկը երկրներին տրամադրվում է միջնաժամկետ վճարման խնդիրների հաղթահարման համար: EFF վարկի տոկոսադրույքը լողացող է և ԱՄՀ-ի կողմից հրապարակվում է շաբաթական կտրվածքով: Վարկը ենթակա է մարման 2022 թ. փետրվարին: 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի կողմից EFF վարկի գծով օգտագործված գումարը կազմում է 65,128,364 հազար դրամ (2011 թ.՝ 41,458,142 հազար դրամ):

Stand-By վարկը տրամադրվում է ԱՄՀ անդամ երկրներին՝ ճգնաժամի պայմաններում վճարային խնդիրների հաղթահարման համար: Այդ վարկի տոկոսադրույքը լողացող է և ԱՄՀ-ի կողմից հրապարակվում է շաբաթական կտրվածքով: Մինչև 2012 թ. նոյեմբեր ԱՄՀ-ն տարեկան 2% հավելատոկոս էր հաշվարկում ԱՄՀ-ում անդամակցության գումարի 300%-ը գերազանցող Stand-By և EFF վարկերի գումարի նկատմամբ: Իսկ 2012 թ. նոյեմբերից հաշվարկում է 3% հավելատոկոս, քանի որ արդեն 3 տարի է, ինչ Stand-By և EFF վարկերի գումարը շարունակում է գերազանցել ԱՄՀ-ում անդամակցության գումարի 300%-ը: 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի կողմից Stand-By վարկի գծով օգտագործված գումարը կազմում է 100,633,866 հազար դրամ (2011 թ.՝ 131,969,653 հազար դրամ):

ԱՄՀ անդամ երկրների միջազգային պահուստներն ավելացնելու նպատակով ԱՄՀ-ն ՀՓԻ տեղաբաշխում է իրականացնում անդամ երկրներում: ՀՓԻ տեղաբաշխման տոկոսադրույքը լողացող է և հրապարակվում է ԱՄՀ-ի կողմից շաբաթական կտրվածքով: ՀՓԻ տեղաբաշխումը չունի սահմանված մարման ժամկետ, սակայն կարող է չեղարկվել ԱՄՀ-ի կողմից:

15. Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	71,578,447	46,345,414
Վարկեր բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին՝ KFW և Համաշխարհային բանկի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում	60,994,824	42,439,125
Ստորադաս պայմաններով վարկեր	30,273,269	30,285,580
Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	25,940,451	21,477,990
Այլ վարկեր	8,732,129	8,697,467
	197,519,120	**149,245,576**

Վարկերի և հակադարձ հետգնման պայմանագրերի կենտրոնացում

2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 2 բանկի մնացորդները գերազանցում են վարկերի և հակադարձ հետգնման պայմանագրերի ընդհանուր գումարի 10%-ը: 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդը կազմում է 49,822,810 հազար դրամ (2011 թ.՝ 1 բանկ, 32,597,195 հազար դրամ գումարով):

KFW-ի և Համաշխարհային բանկի հետ պայմանագրերի շրջանակներում վարկեր են տրամադրվել տեղական 18 բանկերի (2011 թ.՝ 14) և 5 այլ ֆինանսական կազմակերպությունների (2011 թ.՝ 4), որոնց գծով տոկոսադրույքը կազմում է 5.5%-ից 9% (2011 թ.՝ 5.5%-ից 9%):

Հաշվի առնելով ՀՀ բանկային համակարգի հուսալիությունը և երկարաժամկետ կայունության ապահովումը՝ համակարգի կողմից հավանական ճգնաժամային ռիսկերի զսպման բավարար կարողություններ ապահովելու նպատակով Խմբի կողմից ստորադաս պայմաններով վարկեր են տրամադրվել առևտրային 10 բանկերի՝ 7.5%-ից 8% տոկոսադրույքով և 5 տարի ժամկետով:

2012 և 2011 թթ. հիփոթեքային վերաֆինանսավորումը ֆինանսական կազմակերպություններին կատարվել է 5.5%-ից 8.75% տոկոսադրույքով և մինչև 13 տարի մարման ժամկետով:

Այլ վարկերի կազմում ընդգրկվել է տեղական բանկերի միաձուլման նպատակով 7.5% տոկոսադրույքով և 1 տարի մարման ժամկետայնությամբ վարկը (2011 թ.՝ 7.5%, 2 տարի)՝ 7,321,822 հազար դրամի չափով (2011 թ.՝ 7,324,711 հազար դրամ):

Հակադարձ հետգնման համաձայնագրերի առարկա են արժեթղթերը, որոնք թույլատրվում է վաճառել կամ վերագրավադրել: 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետգնման պայմանագրեր են կնքվել 12 տեղական բանկերի հետ (2011 թ.՝ 11 տեղական բանկերի): Այս պայմանագրերի առարկա արժեթղթերի իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
ՀՀ Կառավարության պետական գանձապետական արժեթղթեր	71,273,616	46,289,474
	71,273,616	**46,289,474**

16. Հիմնական միջոցներ

հազար ՀՀ դրամ

	Հող և շենքեր	Ցանցեր, հաստոցային և այլ սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը 2011 թ. հունվարի 1-ին	7,137,725	7,977,729	317,061	17,109,035	32,541,550
Ավելացում	53,914	455,080	43,140	13,021,550	13,573,684
Օտարում	(719,280)	(649,450)	(29,503)	-	(1,398,233)
Տեղափոխում	9,887,781	77,911	-	(9,965,692)	-
2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	16,360,140	7,861,270	330,698	20,164,893	44,717,001
Ավելացում	58,725	372,090	79,459	26,759,193	27,269,467
Օտարում	-	(355,732)	-	-	(355,732)
Տեղափոխում	45,028	37,383	-	(82,411)	-
2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին	16,463,893	7,915,011	410,157	46,841,675	71,630,736

	Հող և շենքեր	Ցանցեր, համակարգչային և այլ սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Կուտակված մաշվածություն					
2011 թ. հունվարի 1-ին	2,295,606	3,726,750	207,005	-	6,229,361
Ծախս	238,984	837,200	43,403	-	1,119,587
Օտարում	(331,269)	(642,106)	(28,028)	-	(1,001,403)
2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	2,203,321	3,921,844	222,380	-	6,347,545
Ծախս	408,774	818,525	38,173	-	1,265,472
Օտարում	-	(347,159)	-	-	(347,159)
Տեղափոխում	(43)	43	-	-	-
2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին	2,612,052	4,393,253	260,553	-	7,265,858
Զուտ հաշվեկշռային արժեք					
2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին	13,851,841	3,521,758	149,604	46,841,675	64,364,878
2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	14,156,819	3,939,426	108,318	20,164,893	38,369,456

17. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազար ՀՀ դրամ

	Համակարգչային ծրագրեր
Սկզբնական արժեք	
2011 թ. հունվարի 1-ին	788,494
Ավելացում	172,455
Օտարում	(97,971)
2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	862,978
Ավելացում	468,606
Օտարում	(750)
2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին	1,330,834

	Համակարգչային ծրագրեր
Ամորտիզացիա	
2011 թ. հունվարի 1-ին	205,315
Ծախս	103,895
Օտարում	(86,621)
2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	222,589
Ծախս	131,914
Օտարում	(732)
2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	353,771
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	
2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին	977,063
2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	640,389

18. Այլ ակտիվներ տեղական արժույթով

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Դեբիտորական պարտքեր և կանխավճարներ	1,738,761	5,117,579
Դրամագիտական արժեքներ	1,236,763	960,172
Այլ ակտիվներ	179,487	175,876
	3,155,011	**6,253,627**

Դեբիտորական պարտքերի և կանխավճարների մեջ ներառված են շինարարության համար տրված կանխավճարները 1,391,730 հազար դրամի չափով (2011 թ.՝ 4,803,352 հազար դրամ):

19. Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Տեղական բանկերի լորո հաշիվներ և ավանդներ	86,032,970	102,512,913
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի ժամկետային ավանդ	1,863,061	1,746,015
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ	9,132	87,595
	87,905,163	**104,346,523**
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Տեղական բանկերի լորո հաշիվներ և ավանդներ	179,534,907	166,362,507
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ	306,988	465,426
	179,841,895	**166,827,933**

Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդների կենտրոնացում

2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 3 բանկի մնացորդ գերազանցել են Խմբի ընդհանուր ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդների և հաշիվների մնացորդների 10%-ը: Այդ մնացորդը 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել է 108,976,644 հազար ՀՀ դրամ (2011 թ.՝ 2 բանկ, 96,773,190 հազար դրամ):

Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի ժամկետային ավանդը մինչև 2013 թ. ժամկետայնությամբ և EURLIBOR6m տոկոսադրույքով ավանդ է:

20. Այլ փոխառություններ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Վարկեր KFW-ից	32,953,398	23,338,090
Վարկեր Համաշխարհային բանկից	20,253,531	15,508,204
	53,206,929	**38,846,294**

KFW-ի կողմից Խմբին տրամադրվել են վարկեր Հայաստանի Հանրապետության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության ֆինանսական համագործակցության միջկառավարական պայմանագրի շրջանակներում, որի նպատակը վարկային հատուկ ծրագրերի ֆինանսավորումն է տեղական առևտրային բանկերի միջոցով (տե՛ս ծանոթագրություն 15): Վարկերի մարման ժամկետայնությունը մինչև 2048 թ-ն ընկած ժամանակաշրջանն է: Վարկի օգտագործված մասի գծով տոկոսադրույքը կազմում է 0.75%-ից 1.9% (2011 թ. 0.75-ից 2.3%), իսկ չօգտագործված մասի գծով՝ 0.25%: Վարկերի մարումը KFW-ին երաշխավորված է ՀՀ Կառավարության կողմից:

Բանկին տրամադրվել են վարկեր Համաշխարհային բանկի կողմից, որի նպատակը փոքր և միջին ձեռնարկությունների ֆինանսավորումն է տեղական առևտրային բանկերի և ֆինանսական կազմակերպությունների միջոցով (տես՝ ծանոթագրություն 15): Վարկերի նկատմամբ տոկոսադրույքը կազմում է 0.8%, մարման ժամկետայնությունը 2012 թ-ից 2035 թ-ն ընկած ժամանակաշրջանն է:

Ներկայացված ժամանակաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների և այլ գումարների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ:

21. Այլ պարտավորություններ տեղական արժույթով

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Կրեդիտորական պարտքեր	2,127,091	2,500,577
Աշխատակիցների ցպահանջ ավանդներ	886,146	755,223
	3,013,237	**3,255,800**

22. Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության նկատմամբ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Ընթացիկ հաշիվներ	2,718,775	3,964,955
Կրեդիտորական պարտք	-	9,979
	2,718,775	**3,974,934**
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Ընթացիկ հաշիվներ	70,664,568	40,130,613
Ժամկետային ավանդներ	40,083,860	40,098,806
	110,748,428	**80,229,419**

ՀՀ Կառավարության ժամկետային ավանդները կարճաժամկետ են, տոկոսադրույքը կազմում է 9.65%-ից մինչև 10% (2011 թ.՝ 10.67%-11.67%):

23. Թողարկված պարտատոմսեր

Խմբի դուստր ընկերության կողմից թողարկվել են 6 ամիս ժամկետայնությամբ զեղչատոկոսային պարտատոմսեր՝ ընդհանուր 1,500,000 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով: Պարտատոմսերի միջին կշռված տարեկան եկամտաբերությունը կազմել է 8.84%-9.55%:

24. Սեփական կապիտալ

Թողարկված կապիտալ

Բանկի թողարկված կապիտալը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության սեփականությունը և չի կարող գրավադրվել, վաճառվել կամ օտարվել:

Լրացուցիչ կապիտալ

Լրացուցիչ կապիտալը իրենից ներկայացնում է ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակի տեսքով ՀՀ Կառավարության կողմից կատարած ներդրումը (տե՛ս ծանոթագրություն 13):

Գլխավոր պահուստ

Գլխավոր պահուստը ձևավորվում է «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն և ենթակա չէ բաշխման:

25. Պայմանական պարտավորություններ

Կապիտալ բնույթի պարտավորություններ

2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորությունները, որոնք վերաբերում են Խմբի շենքերի կապիտալ շինարարությանը, կազմում են 5,918,500 հազար դրամ (2011 թ.՝ 17,720,517 հազար դրամ):

Իրավական պարտավորություններ

Խմբի ղեկավարությանը հայտնի չէ Խմբի դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

Երաշխիքներ

2012 թ. և 2011 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից տրամադրված երաշխիքները՝ 658,000 հազար դրամ գումարով, տրվել էին 1994 թ-ից 1995 թ. ընկած ժամանակաշրջանում՝ շինարարական ընկերությունների անունից՝ երկրաշարժի գոտու վերակառուցման նպատակով: Երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են չեղյալ չհամարվող հաստատումներ առ այն, որ Բանկը կկատարի վճարումներն այն դեպքում, երբ հաճախորդն ի վիճակի չի լինի կատարել իր պարտականությունները երրորդ կողմերի հանդեպ և կենթարկվի վարկային ռիսկի:

26. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Գործարքներ ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է «Աշխատակիցների հատուցումներ, վերապատրաստման ծախսեր և հարակից վճարներ» հոդվածում ներառված ղեկավար անձնակազմի անդամների ընդհանուր վարձատրությունը (տե՛ս ծան. 10):

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Ղեկավար անձնակազմ, ներառյալ Բանկի խորհրդի անդամները	254,797	220,502
Սոցիալական ապահովության վճարներ	17,922	18,923

Ստորև ներկայացված են 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	2011	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն				
Ակտիվներ				
Վարկեր				
Մնացորդ հունվարի 1-ին	37,376		65,674	
Ավելացում	44,271		6,996	
Մարում	(13,071)		(35,284)	
Տեղափոխում	(73)		(10)	
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	68,503	3-5%	37,376	3-5%

	2012	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	2011	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
Պարտավորություններ				
Ավանդներ				
Մնացորդ հունվարի 1-ին	121,235		59,785	
Ավելացում	75,812		84,945	
Մարում	(79,164)		(23,525)	
Տեղափոխում	92		30	
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	117,975	13.5%	121,235	13.5%
Աշխատավարձի գծով կրեդիտորական պարտք	-	-	7,660	-

Ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների գծով համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Տոկոսային ծախս	(15,036)	(9,574)
Տոկոսային եկամուտ	2,120	2,520

Գործարքներ ՀՀ Կառավարության հետ

Ստորև ներկայացված են 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ Կառավարության հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	2011	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն				
Ակտիվներ				
ՀՀ Կառավարության պետական գանձապետական արժեթղթեր (ծանոթ. 13)	15,940,243	10%	12,952,668	11.5%
ՀՀ Կառավարության մուրհակ (ծանոթ. 13)				
Մնացորդ հունվարի 1-ին	77,512,700		55,644,010	
Ավելացում	-		21,868,690	
Մարում	-		-	
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	77,512,700	0.00%	77,512,700	0.00%

	2012	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	2011	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
Պարտավորություններ				
ՀՀ Կառավարության նկատմամբ՝ տեղական արժույթով (ծանոթ. 22)	110,748,428	9.9%	80,229,419	10%
ՀՀ Կառավարության նկատմամբ՝ արտարժույթով (ծանոթ. 22)	2,718,775	0.00%	3,974,934	0.00%

Տեղական արժույթով ՀՀ Կառավարության նկատմամբ պարտավորություններում ներառված ավանդների շարժը.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Մնացորդ հունվարի 1-ին	40,098,806	79,230,385
Ավելացում	619,143,328	630,269,499
Մարում	(619,158,274)	(669,401,078)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	40,083,860	40,098,806

ՀՀ Կառավարության հետ գործարքների գծով համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն		
Տոկոսային եկամուտ	1,763,067	1,760,350
Զուտ օգուտ սփոթ գործարքներից	1,900,654	2,194,298
Տոկոսային ծախս	(5,292,188)	(5,613,007)

2011 թվականին Խումբը 371,656 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով շենք է նվիրաբերել ՀՀ Կառավարությանը:

Համաձայն ՀՀ Կառավարության հետ կնքված հաշվի սպասարկման պայմանագրի՝ 2013 թվականին Խումբը պարտավորվել է փոխարկել պետական բյուջեի հիմնական արտարժութային մուտքերն ու ելքերը 405.52 ՀՀ դրամ՝ մեկ ԱՄՆ դոլարի դիմաց փոխարժեքով (2012 թ.՝ 378.96), ինչպես նաև 2012 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ Կառավարությունը իրավունք ունի Խմբից ԱՄՆ դոլար գնելու 370.17 ՀՀ դրամ՝ մեկ ԱՄՆ դոլարի դիմաց (2011 թ.՝ 370.17) փոխարժեքով այնպիսի գումարի չափով, որը կպահանջվի 2009 թվականի մայիսի 20-ին ՀՀ Կառավարության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև կնքված վարկային պայմանագրի համաձայն՝ ՀՀ Կառավարության 500 միլիոն ԱՄՆ դոլար կազմող պարտքի 39.98%-ի (2011 թ.՝ 39.98%) սպասարկման համար:

Գործարքներ Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի հետ

հազար ՀՀ դրամ

	2012	Միջին տոկոսադրույք	2011	Միջին տոկոսադրույք
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն				
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ տեղական արժույթով (ծանոթ. 19)	7,876	0.00%	6,102	0.00%
Պարտավորություններ արտարժույթով (ծանոթ. 19)	1,863,061	0.6%	1,746,015	1.73%

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն		
Տոկոսային ծախս	27,023	26,994

27. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում տարեվերջի դրությամբ արտացոլված դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած էին հետևյալ հոդվածներից.

հազար ՀՀ դրամ

	2012	2011
Կանխիկ դրամ	5,937,942	5,013,113
Նոստրո հաշիվներ (ծանոթ. 11)	244,521,147	140,731,605
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում (ծանոթ. 14)	12,802,798	21,999,909
	263,261,887	**167,744,627**

28. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Խմբի գնահատմամբ՝ իր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները, բացառությամբ սեփական կապիտալի չգնանշված գործիքների իրական արժեքի, էականորեն չեն տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքներից: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները, բացառությամբ չգնանշված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների, հաշվարկվում են՝ կիրառելով զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի տեխնիկական դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի հիման վրա՝ օգտագործելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նմանատիպ պայմաններով գործիքի հանդեպ կիրառելի զեղչման դրույքը:

հազար ՀՀ դրամ

	2012			2011		
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Չճանաչված օգուտ/(վնաս)	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Չճանաչված օգուտ/(վնաս)
Ֆինանսական ակտիվներ						
Կանխիկ դրամ	5,937,942	5,937,942	-	5,013,113	5,013,113	-
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	248,667,357	248,667,357	-	236,415,264	236,415,264	-
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	197,519,120	194,939,431	(2,579,689)	149,245,576	146,152,233	(3,093,343)
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	69,868,364	69,868,364	-	76,489,346	76,489,346	-
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	273,543,277	273,543,277	-	344,720,503	344,720,503	-
Ներդրումային արժեթղթեր						
- Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	110,281,798	110,281,798	-	106,924,631	106,924,631	-
- Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	185,387,315	182,700,980	(2,686,335)	140,606,214	140,505,420	(100,794)
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	267,747,058	267,747,058	-	271,174,456	271,174,456	-
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	113,467,203	113,467,203	-	84,204,353	84,204,353	-
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	2,015,617	2,015,617	-	1,771,245	1,771,245	-
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	299,023,415	299,023,415	-	306,460,839	306,460,839	-
Թողարկված պարտատոմսեր	1,441,464	1,441,464	-	963,593	963,593	-
Այլ փոխառություններ	53,206,929	53,206,929	-	38,846,294	38,846,294	-
Ընդամենը չճանաչված օգուտ/վնաս			(5,266,024)			(3,194,137)

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գումարը, որով ֆինանսական գործիքը կարող է փոխանակվել իրազեկ և պատրաստակամ անկախ կողմերի միջև գործարքի ժամանակ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է մեկնաբանվի որպես իրացվելի ակտիվների անմիջական վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ:

Իրական արժեքի հիերարխիա

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ իրական արժեքով չափված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

- Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված).
- Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):
- Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

հազար ՀՀ դրամ

2012				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
Ֆինանսական ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	260,451,472	13,091,616	-	273,543,088
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	15,940,243	-	15,940,243
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	189	-	-	189
Ընդամենը	260,451,661	29,031,859	-	289,483,520
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	2,015,617	2,015,617
Ընդամենը	-	-	2,015,617	2,015,617
Զուտ իրական արժեք	260,451,661	29,031,859	(2,015,617)	287,467,903

2011				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
Ֆինանսական ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	325,964,611	18,755,892	-	344,720,503
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	12,952,668	-	12,952,668
Ընդամենը	325,964,611	31,708,560	-	357,673,171
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	3,496	-	1,767,749	1,771,245
Ընդամենը	3,496	-	1,767,749	1,771,245
Զուտ իրական արժեք	325,961,115	31,708,560	(1,767,749)	355,901,926

29. Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Խմբի գործունեությանը բնորոշ են ռիսկեր: Ռիսկերի կառավարումը Խումբն իրականացնում է բացահայտման, գնահատման և մոնիթորինգի մշտական գործընթացների, ինչպես նաև ռիսկերի սահմանաչափերի հաստատման և ներքին վերահսկողության այլ միջոցառումների միջոցով: Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է վարկային, իրացվելիության, շուկայական, ինչպես նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի անկախ վերահսկման գործընթացը չի ընդգրկում գործարար ռիսկերը, ինչպիսիք են միջավայրի, տեխնոլոգիաների և ոլորտի փոփոխությունը: Նման ռիսկերը վերահսկվում են ռազմավարական պլանավորման գործընթացի միջոցով:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի բացահայտման և վերահսկմանն ուղղված ամբողջ պատասխանատվությունը պատկանում է ՀՀ կենտրոնական բանկի Խորհրդին, սակայն գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

ՀՀ կենտրոնական բանկի Խորհուրդ

ՀՀ կենտրոնական բանկի Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր մոտեցումների, ռազմավարության և ռիսկերի կառավարման սկզբունքների հաստատման համար:

Վերստուգիչ խումբ

Խմբի կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից, որն իրականացնում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականության ստուգում, այնպես էլ վերահսկում է Խմբի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի բաժինը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է Խորհրդի հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Աուդիտի կոմիտե:

Ինստիտուցիոնալ հիմքերը

ՀՀ համախառն միջազգային պահուստները ոչ ռեզիդենտների նկատմամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներն են՝ արտահայտված միայն ազատ փոխարկելի արտարժույթով: Պահուստներն արտացոլվում են ՀՀ կենտրոնական բանկի համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Կենտրոնական բանկը պահուստների կառավարումն իրականացնում է «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 52-րդ հոդվածում նշված սկզբունքներին համապատասխան՝ ներդրումներ կատարելով ՀՀ կենտրոնական բանկի Խորհրդի կողմից հաստատված գործիքներում:

Պահուստները նախատեսված են արտաքին վճարումների/ առևտրի անհավասարակշռությունները ուղղակի ֆինանսավորելու, փոխարժեքի վրա այդ անհավասարակշռությունների ազդեցությունը անուղղակի կարգավորելու, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորությունների անխոչընդոտ կատարումն ապահովելու համար: Կենտրոնական բանկը պահուստները օգտագործում է ՀՀ Կառավարության և պետական գործակալությունների արտարժութային սպասարկման համար, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարկման կամ արտաքին պարտքի գծով վճարումների համար:

2007 թվականից ՀՀ կենտրոնական բանկը, որդեգրելով առաջնակարգ կենտրոնական բանկերում գոյություն ունեցող միջազգային լավագույն փորձը, սահմանել է միջազգային պահուստների կառավարման նոր սկզբունքներ: Նախ և առաջ, տարանջատվել են ռազմավարական և մարտավարական որոշումների ընդունման գործառույթները, սահմանվել է դրանց ընդունման պատասխանատվության բաշխումը ՀՀ ԿԲ Խորհրդի, Ներդրումային հանձնաժողովի և պահուստների կառավարումն իրականացնող դիլերների մակարդակներում (Ֆինանսական վարչության Արտաքին շուկաներում գործառնությունների բաժին): Այլ կերպ ասած՝ ներդրվել է որոշումների կայացման եռամակարդակ համակարգ, ըստ որի ՀՀ ԿԲ Խորհրդի կողմից սահմանվում է «Ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխումը», այսինքն՝ պահուստների կառավարման հիմնական սկզբունքները երկարաժամկետ՝ 3 տարի միջակայքի համար: Այդ սկզբունքների ներքո ավելի կարճաժամկետ, մարտավարական ուղենիշերի ընտրության իրավասությունը պատվիրակվել է ՀՀ ԿԲ ներդրումային հանձնաժողովին: Պայուսակի կառավարիչները, իրենց հերթին, ունեն մարտավարական ուղենիշերի և թույլատրելի ակտիվ ռիսկի սահմաններում ընթացիկ կառավարման որոշումներ կայացնելու իրավասություններ:

Կառավարում և վերահսկողություն

Ըստ Խմբի կառուցվածքի՝ ՀՀ միջազգային պահուստների կառավարման համար պատասխանատու է Ֆինանսական վարչությունը: Ֆինանսական վարչության բաժիններից մեկը՝ Արտաքին շուկաներում գործառնությունների բաժինը, իրականացնում է պահուստների ամենօրյա կառավարման հետ կապված գործառնություններ: Նույն վարչության Միջազգային ռիսկերի կառավարման բաժինը պատասխանատու է ռիսկերի գնահատման, ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխման և ուղենիշերի մշակման, սահմանաչափերի պահպանման մոնիթորինգի, ինչպես նաև պահուստների կառավարման կատարողականի գնահատման համար:

Պահուստների կառավարման հետ կապված խնդիրներն ամսական պարբերականությամբ քննարկվում են Բանկի Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից, որում ընդգրկված են պահուստների կառավարման գործընթացում ներգրավված բոլոր ստորաբաժանումների ղեկավարները, ինչպես նաև Բանկի նախագահը և նախագահի տեղակալը: Հանձնաժողովը նախկինում բացառապես խորհրդատվական մարմին էր, սակայն կառավարման եռամակարդակ համակարգի ներդրումից հետո վերջինիս շնորհվել է որոշումներ կայացնելու իրավասություն: Պահուստների կառավարման կատարողականի վերաբերյալ Ֆինանսական վարչությունը եռամսյակային պարբերականությամբ զեկուցում է Ներդրումային հանձնաժողովին և կիսամյակային պարբերականությամբ՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի Խորհրդին: Կենտրոնական բանկը յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ Կառավարությանը և Ազգային ժողովին է ներկայացնում միջազգային պահուստների վիճակի և կազմի մասին տեղեկատվություն և հրապարակում է այն:

Պահուստների կառավարման գործընթացի կանոնակարգվածությունը վերահսկվում է Բանկի վերստուգիչ խմբի կողմից, որը զեկուցում է Խորհրդին:

Ակտիվների տեղաբաշխումը և ռիսկերի կառավարումը

Համաձայն «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 52-րդ հոդվածի՝ ՀՀ միջազգային պահուստները կառավարվում են առաջին հերթին իրացվելիության և անվտանգության պատշաճ մակարդակի ապահովման պայմաններում եկամտաբերության մաքսիմալացման սկզբունքով: Այս նպատակով ՀՀ կենտրոնական բանկի Ֆինանսական վարչությունը մշակում է ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխման և մարտավարական ուղենիշերի նախագծերը, որոնք հաստատվում են համապատասխանաբար ՀՀ ԿԲ Խորհրդի և Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից: Ներդրումային ուղենիշերը ներառում են ներդրումային գործընթացը կարգավորող բոլոր սահմանաչափերը և պահանջները, ինչպես նաև ակտիվների այն կառուցվածքը, որը համապատասխանում է ՀՀ ԿԲ Խորհրդի կողմից պահուստների կառավարմանը ներկայացվող սկզբունքներին:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որի պատճառով Խումբը կարող է կրել վնասներ հաճախորդների կամ գործընկերների պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Խումբն իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում՝ ռիսկի առավելագույն չափի սահմանման միջոցով, որը Խումբը կարող է ընդունել ըստ առանձին գործընկերների, աշխարհագրական կամ ոլորտային ռիսկի կենտրոնացումների, ինչպես նաև սահմանված ռիսկի սահմանաչափերի պահպանման վերահսկողության միջոցով:

Խումբը մշակել է վարկային որակի ստուգման ընթացակարգ՝ ապահովելու գործընկերների վճարունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղաժամկետ հայտնաբերումը: Միջազգային շուկաներում գործընկերների վարկային որակը գնահատելու համար ՀՀ կենտրոնական բանկը օգտագործում է միջազգային հեղինակավոր վարկանշային կազմակերպությունների կողմից ֆինանսական կազմակերպություններին շնորհված վարկանիշները:

ՀՀ կենտրոնական բանկը սահմանում է նվազագույն ընդունելի վարկանիշներ պետական, պետական գործակալությունների, այլ պաշտոնական մարմինների և վերազգային կազմակերպությունների արժեթղթերի թողարկողների կամ թողարկումների համար, որոնց երկարաժամկետ վարկանիշը չի կարող ցածր լինել AA-(S&P)/Aa3 (Moody's), իսկ կարճաժամկետ վարկանիշը՝ A1+(S&P)/P1(Moody's) մակարդակներից:

Ֆինանսական ներդրումների վարկային ռիսկի մոնիթորինգի համար կիրառվում է ներքին ռեսուրսներով մշակված մոդելը: Վերջինս գործընկերոջ բաժնետոմսերի գների վարքագծի, ինչպես նաև մի շարք հաշվեկշռային ցուցանիշների հիման վրա թույլ է տալիս գնահատել ընկերության անվճարունակության հավանականությունը՝ ըստ շուկայի մասնակիցների: Այն պատկանում է կառուցվածքային մոդելների տիպին, որն ընկերության անվճարունակությանը տալիս է տնտեսագիտորեն իմաստալից բացատրություն՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքի, ինչպես նաև պարտքի չափի վրա: Մոդելը հիմնված է սահմանային օպցիոնի գնի հաշվարկման բանաձևի վրա, որը նաև հեղինակավոր FITCH վարկանշային կազմակերպության կողմից ընկերություններին շնորհվող վարկանիշների բաղադրիչներից մեկն է: Վարկանիշների և կիրառվող մոդելի արդյունքների հիման վրա կառուցվում է ըստ վարկանիշների և ժամկետայնությունների, առանձին գործընկերների և գործիքների գծով ներդրումների առավելագույն ծավալների սահմանաչափերի մատրիցը, որը և վարկային ռիսկի կառավարման հիմնական գործիքն է:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Վարկային ռիսկը, որն առաջանում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքներից, ժամանակի ցանկացած պահին սահմանափակվում է դրական իրական արժեքով հաշվառվող ածանցյալ գործիքներով, որոնք ճանաչված են համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը՝ առանց գրավի կամ այլ վարկային ապահովման

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 2012 և 2011 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի՝ վարկային ռիսկին ենթարկվելու վատագույն տարբերակը՝ առանց ապահովվածությունը հաշվի առնելու:

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2011 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	11	248,667,357	246,831,046
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	12	273,543,277	344,720,503
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	15	197,519,120	149,245,576
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	13	110,281,798	106,924,631
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	13	185,387,315	141,755,295
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	14	69,868,364	76,489,346
Ընդամենը վարկային ռիսկ		1,085,267,231	1,065,966,397

Երբ ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով, վերևում ներկայացված գումարները ցույց են տալիս ընթացիկ ռիսկը, բայց ոչ առավելագույնը, որը կարող է առաջանալ ապագայում իրական արժեքների փոփոխություններից:

Վարկային ռիսկն ըստ ֆինանսական ակտիվների դասերի

Ֆինանսական ակտիվների վարկային որակը կառավարվում է ներքին վարկանիշների միջոցով: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ տեղ գտած վարկերի հետ կապված հոդվածների բաշխումն ըստ դասերի՝ Խմբում ընդունված ներքին վարկանիշներին համապատասխան:

Ստորև ներկայացված աղյուսակում Խմբի բարձր վարկանիշ ունեցող բանկերին և հաճախորդներին տրամադրված վարկերը նվազագույն վարկային ռիսկ ունեցող վարկերն են՝ սովորաբար վարկանիշ ունեցող կամ իրացվելի գրավով ապահովված: Կայուն ֆինանսական վիճակում գտնվող և վարկի լավ սպասարկում ապահովող այլ վարկառուներին տրվում է ստանդարտ վարկանիշ: Ստանդարտից ցածր վարկանիշ է տրվում այն վարկառուներին, որոնք ունեն ստանդարտից ցածր վարկանիշ, բայց անհատապես արժեզրկված չեն: Պարտատոմսերի համար բարձր վարկանիշին համապատասխանում է Moody's-ի կողմից նշանակված Baa3 վարկանիշը, սուբ-ստանդարտ վարկերի համար՝ Baa3 վարկանիշից ցածր, իսկ ստանդարտ վարկերի համար՝ B3-ից ցածր վարկանիշը:

հազար ՀՀ դրամ

	2012					
	Ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված					
	Ծանոթ.	Բարձր վարկանիշով	Ստանդարտ վարկանիշով	Ստանդարտից ցածր վարկանիշով	Անհատապես արժեզրկված	Ընդամենը
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	11	248,667,357	-	-	-	248,667,357
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	15	-	197,519,120	-	-	197,519,120
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ		1,646	110,280,152	-	-	110,281,798
Մինչև մարումը պահվող ակտիվներ	13	185,240,208	147,107	-	-	185,387,315
Ընդամենը		433,909,211	307,946,379	-	-	741,855,590

	2011					
	Ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված					
	Ծանոթ.	Բարձր վարկանիշով	Ստանդարտ վարկանիշով	Ստանդարտից ցածր վարկանիշով	Անհատապես արժեզրկված	Ընդամենը
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	11	212,050,966	-	-	24,364,298	236,415,264
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	15	-	149,245,576	-	-	149,245,576
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ		1,646	106,922,985	-	-	106,924,631
Մինչև մարումը պահվող ակտիվներ	13	137,340,298	-	-	3,265,916	140,606,214
Ընդամենը		349,392,910	256,168,561	-	27,630,214	633,191,685

Արժեզրկման գնահատում

Վարկերի արժեզրկումը գնահատելու հիմնական գործոնները հետևյալն են. արդյոք տոկոսների և մայր գումարի վճարումները ժամկետանց են ավելի քան 30 օր, արդյոք հայտնի են գործընկերների որևէ ֆինանսական դժվարությունների, նրանց վարկային վարկանիշի նվազման կամ պայմանագրի սկզբնական պայմանների խախտման դեպքեր: Խումբն արժեզրկման գնահատումն իրականացնում է երկու պահուստների մակարդակով. անհատական և խմբային հիմունքներով գնահատվող պահուստներ:

Անհատապես գնահատվող պահուստներ

Խումբը սահմանում է յուրաքանչյուր անհատապես էական վարկի պահուստի ստեղծման անհրաժեշտությունը: Պահուստների չափի որոշման ժամանակ հաշվի են առնվում հետևյալ հանգամանքները. գործընկերոջ գործարար ծրագրի կայունությունը, ֆինանսական բարդությունների ծագման դեպքում նրա ունակությունները բարելավելու գործունեության արդյունքները, սնանկացման պարագայում՝ կանխատեսվող ստացվելիք գումարները և ակնկալվող վճարման ենթակա շահաբաժինների գումարները, ֆինանսական օգնության ներգրավման հնարավորությունը, ապահովման իրացման արժեքը, ինչպես նաև ակնկալվող դրամական միջոցների ժամկետները: Արժեզրկումից վնասները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ ավելի հաճախ, եթե չնախատեսված իրավիճակը պահանջում է ավելի մեծ ուշադրություն:

Խմբային հիմունքով գնահատվող պահուստներ

Անհատապես էական չհանդիսացող վարկերի (ներառյալ՝ վարկային քարտերը, հիփոթեքային վարկերը և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես էական, բայց անհատապես արժեզրկման օբյեկտիվ ցուցանիշներ չունեցող վարկերի գծով պահուստները գնահատվում են խմբային հիմունքներով: Պահուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, այդ թվում՝ յուրաքանչյուր վարկային պայուսակ դիտարկվում է առանձին:

Խմբային հիմունքով գնահատման դեպքում որոշվում է պայուսակի արժեզրկումը, որը կարող է տեղի ունենալ նույնիսկ անհատական արժեզրկման օբյեկտիվ ցուցանիշների բացակայության դեպքում: Արժեզրկումից վնասները որոշվում են հետևյալ տեղեկատվության հիման վրա. պայուսակի գծով նախորդ ժամանակաշրջանների վնասները, ընթացիկ տնտեսական պայմանները, մոտավոր ժամանակահատվածը՝ սկսած հնարավոր կորստի պահից մինչև այն պահը, երբ կհաստատվի այն, որ պահանջվում է անհատապես գնահատվող արժեզրկման պահուստի ստեղծումը, ինչպես նաև ստացման ենթակա ակնկալվող գումարները և ակտիվի արժեզրկումից հետո արժեքի վերականգնումը: Ստորաբաժանման ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում այդ ժամանակահատվածի որոշման համար, որը կարող է տևել մինչև մեկ տարի: Այնուհետև արժեզրկման պահուստը ստուգվում է Խմբի քաղաքականության համապատասխանության տեսանկյունից Խմբի վարկային ստորաբաժանման կողմից:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների գծով արժեզրկման գնահատումն ու պահուստի ստեղծումն իրականացվում է նույն կերպ, ինչպես վարկերինը:

Ստորև ներկայացված աղյուսակում ներառված են Խմբի ակտիվները և պարտավորությունները ըստ աշխարհագրական համակենտրոնացման.

հազար ՀՀ դրամ

	2012			
	Հայաստան	ՏՀԶԿ	ԱՊՀ և այլ երկրների բանկեր	Ընդամենը
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5,937,942	-	-	5,937,942
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	-	248,491,262	176,095	248,667,357
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	273,543,277	-	273,543,277
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	197,519,120	-	-	197,519,120
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	110,280,152	1,646	-	110,281,798
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	147,107	185,240,208	-	185,387,315
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	-	69,868,364	-	69,868,364
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	65,341,941	-	-	65,341,941
Այլ ակտիվներ	3,175,626	-	-	3,175,626
	382,401,888	**777,144,757**	**176,095**	**1,159,722,740**
Պարտավորություններ				
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	440,117,123	-	-	440,117,123
Ֆինանսական և այլ հաստատություն-ների ավանդներ և մնացորդներ	267,737,274	9,784	-	267,747,058
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	2,015,617	-	-	2,015,617
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	113,467,203	-	-	113,467,203
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	-	299,023,415	-	299,023,415
Այլ փոխառություններ	-	53,206,929	-	53,206,929
Թողարկված պարտատոմսեր	1,441,464	-	-	1,441,464
Այլ պարտավորություններ	3,257,559	-	-	3,257,559
	828,036,240	**352,240,128**	-	**1,180,276,368**
Զուտ ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	**(445,634,352)**	**424,904,629**	**176,095**	**(20,553,628)**

հազար ՀՀ դրամ

	2011			
	Հայաստան	ՏՀՋԿ	ԱՊՀ և այլ երկրների բանկեր	Ընդամենը
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5,013,113	-	-	5,013,113
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	-	212,049,951	24,365,313	236,415,264
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	344,720,503	-	344,720,503
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	149,245,576	-	-	149,245,576
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	106,922,985	1,646	-	106,924,631
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	-	137,340,298	3,265,916	140,606,214
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	-	76,489,346	-	76,489,346
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	39,009,845	-	-	39,009,845
Այլ ակտիվներ	7,481,713	-	-	7,481,713
	307,673,232	**770,601,744**	**27,631,229**	**1,105,906,205**
Պարտավորություններ				
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	398,777,362	-	-	398,777,362
Ֆինանսական և այլ հաստատություն-ների ավանդներ և մնացորդներ	271,126,358	48,098	-	271,174,456
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	1,767,750	3,495	-	1,771,245
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	84,204,353	-	-	84,204,353
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	-	306,460,839	-	306,460,839
Այլ փոխառություններ	-	38,846,294	-	38,846,294
Թողարկված պարտատոմսեր	963,593	-	-	963,593
Այլ պարտավորություններ	3,409,701	-	-	3,409,701
	760,249,117	**345,358,726**	-	**1,105,607,843**
Զուտ ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	**(452,575,885)**	**425,243,018**	**27,631,229**	**298,362**

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսական միջոցների կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամանակ: ՀՀ կենտրոնական բանկը, որպես Կառավարության բանկային գործակալ և երկրի գլխավոր դրամավարկային մարմին, պատասխանատու է պետական պարտքի սպասարկման, Կառավարության արտաքին վճարումների սպասարկման, ինչպես նաև ներքին շուկայում ազգային արժույթի կտրուկ տատանումների հարթեցման համար: Այս տեսանկյունից, կարևորվում է իրացվելիության ծավալների ճիշտ կանխատեսումն ու կառավարումը:

Հաշվի առնելով պահուստների կառավարման նպատակները և խմբավորելով իրացվելիության պահանջ առաջացնող գործոններն ըստ հրատապության՝ ՀՀ միջազգային պահուստները բաժանվել են 3 մասի՝ գործառնական, իրացվելի և ներդրումային պայուսակների: Եթե առաջին երկուսը նախատեսվում են կարճաժամկետ/պահային և միջնաժամկետ իրացվելիության ապահովման համար, ապա վերջինի նպատակը հարստության կուտակումն է:

Տրանշների նպատակները պայմանավորում են նաև դրանց կառավարման քաղաքականությունը՝ ուղենիշերի ընտրությունը, կառավարման պասիվ կամ ակտիվ տարբերակի ընտրությունը:

Մինչև մարման ժամկետը մնացած ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը

Ստորև ներկայացվում է 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ համաձայն հաշվետու ամսաթվից մինչև չզեղչված պարտավորությունների պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների: Պարտավորությունները, որոնք ենթակա են ցպահանջ մարման, դասակարգվում են այնպես, ինչպես եթե մարման պահանջը ներկայացված լիներ ամենավաղ հնարավոր ամսաթվով: Սակայն Խումբը գտնում է, որ շատ հաճախորդներ չեն պահանջի ամենավաղ հնարավոր ամսաթվի դրությամբ վճարումը, որի գծով Խումբը պարտավորված կլինի կատարել վճարումը, և աղյուսակը չի արտացոլում ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ հաշվարկված Խմբի կողմից՝ անցյալ ժամանակաշրջանների ներդրումների պահանջների տեղեկատվության հիման վրա:

հազար ՀՀ դրամ

2012							
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց մարման ժամկետի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետադրամներ շրջանառության մեջ	-	-	-	-	-	440,117,123	440,117,123
Բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ	265,883,996	42,892	1,871,862	-	-	-	267,798,750
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	528,939	1,486,678	-	-	-	2,015,617
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	69,198,845	44,663,078	-	-	-	-	113,861,923
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	111,650,219	15,450,309	59,222,286	80,379,020	33,078,899	-	299,780,733
Այլ փոխառություններ	-	82,510	2,560,431	15,902,012	40,440,967	-	58,985,920
Թողարկված պարտատոմսեր	-	500,000	1,000,000	-	-	-	1,500,000
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	446,733,060	61,267,728	66,141,257	96,281,032	73,519,866	440,117,123	1,184,060,066

հազար ՀՀ դրամ

	2011						
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց մարման ժամկետի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	-	-	-	-	-	398,777,362	398,777,362
Բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ	269,428,441	7,460	1,768,724	-	-	-	271,204,625
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	1,771,245	-	-	-	-	-	1,771,245
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	44,105,548	40,497,830	-	-	-	-	84,603,378
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	106,618,215	-	45,125,117	131,504,618	23,809,952	-	307,057,902
Այլ փոխառություններ	-	-	360,427	17,886,032	26,255,488	-	44,501,947
Թողարկված պարտատոմսեր	-	-	1,000,000	-	-	-	1,000,000
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	421,923,449	40,505,290	48,254,268	149,390,650	50,065,440	398,777,362	1,108,916,459

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է՝ շուկայական գների, ներառյալ փոխարժեքի դրույքների, տոկոսադրույքների և սեփական կապիտալի գների փոփոխության արդյունքում: Խումբը դասակարգում է շուկայական ռիսկն ըստ առևտրային և ոչ առևտրային պայուսակների: Առևտրային պայուսակի շուկայական ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծության մեթոդաբանությամբ: Ոչ առևտրային ռիսկերը կառավարվում և վերահսկվում են օգտագործելով այլ զգայունության վերլուծություն: Բացի արտարժույթի գերկենտրոնացման ռիսկից, Խումբը չունի այլ զգալի գերկենտրոնացման ռիսկ:

Տոկոսադրույքի փոփոխման ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է՝ տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում: Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Խմբի համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ, ընդ որում՝ բոլոր այլ տվյալները հաստատուն փոփոխականներ են:

Եռամակարդակ կառավարման ներքո ՀՀ ԿԲ Խորհուրդը սահմանում է այսպես կոչված՝ «ռիսկի նկատմամբ իր հանդուրժողականության աստիճանը», որը նախանշում է երկարաժամկետում պահուստների կառավարման ընթացքում տոկոսադրույքի ռիսկի ընդունելի սահմանները: ՀՀ ԿԲ Խորհրդի՝ «ռիսկի նկատմամբ իր հանդուրժողականության աստիճանը» արտահայտվում է որոշակի ժամանակահատվածում (ներկայումս՝ 3 տարի) և որոշակի հավանականությամբ (95%) ակնկալվող եկամտաբերության նվազագույն մակարդակի տեսքով: Նշված տրամաբանությունից ելնելով՝ ակտիվների օպտիմալ տեղաբաշխման մարտավարական ուղենիշների ընդունման իրավասությունը պատվիրակվել է Ներդրումային հանձնաժողովին:

Ուղենիշերի սահմանման հիմնական նպատակը եկամտաբերության մաքսիմալացումն է ավելի կարճ (մեկ տարի) ժամանակահատվածում: Այդ որոշումների հիմքում, ի տարբերություն ռազմավարականների, դրվում են շուկայի ընթացիկ միտումները և կանխատեսումները: Օպտիմալ պայուսակի ընտրության նպատակով եկամտաբերության և ռիսկայնության գնահատումն իրականացվում է ապագա հնարավոր սցենարների մշակման միջոցով՝ մասնավորապես օգտագործելով VAR-MGARCH մոդելի սիմուլյացիաների միջոցով ստացված եկամտաբերության կորի արդյունքները, ինչպես նաև սեփական և շուկայի այլ մասնակիցների փորձագիտական կանխատեսումները տոկոսադրույքների և վարկային սփրեդների վերաբերյալ: Օպտիմալ պայուսակի ընտրությունը կատարվում է Մարկովիցի մոդելի միջոցով, սակայն որոշակի սահմանափակումների պայմաններում:

Ինչ վերաբերում է ռիսկի մոնիթորինգին, ապա շուկայական ռիսկի ընթացիկ վերահսկման և պահուստների կառավարման արդյունավետությունը գնահատելու նպատակով, ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանման կողմից հաշվարկվում են միջազգային պրակտիկայում ընդունված մի շարք այլ ցուցանիշներ (Առանցքային կետի դյուրացիա, Ինֆորմացիոն գործակից, Սփրեդ դյուրացիա, PCA դյուրացիա և հետևման սխալ (tracking error)):

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի կապիտալի զգայունությունը, որը հաշվարկվում է՝ վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները: Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի ժամկետների: Կապիտալի ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում կան զուգահեռ փոփոխություններ:

հազար ՀՀ դրամ

Արժույթ	2012		2011	
	Եկամտաբերության կորի փոփոխությունը	Ազդեցությունը կապիտալի վրա	Եկամտաբերության կորի փոփոխությունը	Ազդեցությունը կապիտալի վրա
ՀՀ դրամ	+6.57%	(2,521,734)	+6.57%	(3,529,492)
ՀՀ դրամ	-6%	3,616,171	-6%	3,223,281

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի շահույթի զգայունությունը, որը հաշվարկվել է ֆինանսական ակտիվները իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով վերագնահատելով՝ ելնելով տոկոսադրույքների փոփոխման ենթադրությունից:

հազար ՀՀ դրամ

Արժույթ	2012		2011	
	Բազիսային կետերի աճ	Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունությունը	Բազիսային կետերի աճ	Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունությունը
ԱՄՆ դոլար	25	(221,718)	15	(23,216)
Եվրո	25	(122,359)	15	(11,879)

հազար ՀՀ դրամ

Արժույթ	2012		2011	
	Բազիսային կետերի աճ	Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունությունը	Բազիսային կետերի աճ	Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունությունը
ԱՄՆ դոլար	-25	221,718	-15	23,216
Եվրո	-25	122,359	-15	11,879

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: ՀՀ կենտրոնական բանկի Խորհուրդը սահմանել է արտարժութային դիրքերի սահմանաչափեր՝ հիմնվելով կանոնակարգերի վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների ու պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի՝ ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ հավասար պայմաններում, շահույթի կամ վնասի վրա (պայմանավորված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է շահույթում կամ վնասում կամ կապիտալում հնարավոր զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս հնարավոր զուտ աճ:

Արժույթ	2012		2011	
	Փոխարժեքի աճ, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա	Փոխարժեքի աճ, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա
Եվրո	17.23%	33,494,788	17.23%	32,384,098
Բրիտանական ֆունտ	14.18%	7,106,751	14.18%	6,484,220
Ճապոնական իեն	16.46%	10,878,064	16.46%	11,276,229
ԱՄՆ դոլար	11.13%	27,854,975	11.13%	30,866,071
ՀՓԻ	14.18%	(24,402,048)	14.18%	(32,611,118)

Արժույթ	2012		2011	
	Փոխարժեքի աճ, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա	Փոխարժեքի աճ, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա
Եվրո	-17.23%	(33,494,788)	-17.23%	(32,384,098)
Բրիտանական ֆունտ	-14.18%	(7,106,751)	-14.18%	(6,484,220)
Ճապոնական իեն	-16.46%	(10,878,064)	-16.46%	(11,276,229)
ԱՄՆ դոլար	-11.13%	(27,854,975)	-11.13%	(30,866,071)
ՀՓԻ	-14.18%	24,402,048	-14.18%	32,611,118

Պահուստների արժութային կազմը որոշվում է յուրաքանչյուր իրացվելիության տրանշի համար առանձին՝ յուրաքանչյուր տրանշի ստեղծման հիմքում ընկած գործոնները հեջավորելու նպատակով: ՀՀ արտաքին պարտքը պահուստներ ունենալու հիմնական պատճառն է և արտարժույթի պահանջարկի խթանման հիմնական գործոնն է: Հետևաբար, պահուստների արժութային կազմը հիմնականում արտացոլում է պարտքի արժութային կառուցվածքը: Կարճաժամկետ իրացվելիության տրանշի արժութային կառուցվածքը պայմանավորված է արտաքին առևտրի հետևանքով առաջացած արժույթների հոսքերով, ինչպես նաև հնարավոր միջամտման կարիքներով և ընթացիկ ծախսերով: Արժութային կառուցվածքը ենթակա է վերանայման տարեկան առնվազն 2 անգամ:

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը համակարգի խափանման, աշխատակազմի կողմից թույլ տրված սխալների, խարդախությունների կամ արտաքին գործոնների հետևանքով հնարավոր կորստի ռիսկն է: Երբ ներքին վերահսկողության համակարգը դադարում է գործել, գործառնական ռիսկերը կարող են վնաս հասցնել համբավին, ունենալ իրավական հետևանքներ կամ բերել ֆինանսական վնասներ: Խումբը չի ենթադրում, որ բոլոր գործառնական ռիսկերը վերացված են, սակայն ներքին վերահսկողության համակարգի օգնությամբ և հնարավոր ռիսկերի որոշման և համապատասխան ռեակցիայի միջոցով Խումբը կարող է կառավարել նման ռիսկերը: Ներքին վերահսկողության համակարգը նախատեսում է պարտավորությունների, մուտքի թույլտվության, համադրման և հաստատման ընթացակարգերի, աշխատակազմի ուսուցման արդյունավետ բաժանում, ինչպես նաև գնահատման ընթացակարգերի բաժանում՝ ներառյալ ներքին աուդիտը:

30. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնությունը 2012 և 2011 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Քանի որ Խմբի ֆինանսական գործիքների մեծ մասն ունի հաստատագրված դրույքներ, պայմանագրային մարման ժամկետները ներկայացնում են նաև պայմանագրային տոկոսադրույքի վերանայման ամսաթվերը:

հազար ՀՀ դրամ

	2012						
	Մինչև 1 ամիս	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1 - 5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց մարման ժամկետի	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Կանխիկ դրամ	5,937,942	-	-	-	-	-	5,937,942
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	248,626,418	40,939	-	-	-	-	248,667,357
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	273,543,088	189	-	-	-	-	273,543,277
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	6,223,438	72,934,091	19,731,193	67,142,340	31,488,058	-	197,519,120
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	2,730,128	79,592,656	3,526,169	7,603,991	16,828,854	110,281,798
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	-	111,193,342	60,065,312	14,128,661	-	-	185,387,315
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	12,803,512	-	-	-	57,064,852	-	69,868,364
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	65,341,941	65,341,941
Այլ ակտիվներ	3,175,626	-	-	-	-	-	3,175,626
Ընդամենը ակտիվներ	550,310,024	186,898,689	159,389,161	84,797,170	96,156,901	82,170,795	1,159,722,740
Պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	-	-	-	-	-	440,117,123	440,117,123
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	265,883,996	-	1,863,062	-	-	-	267,747,058
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	528,939	1,486,678	-	-	-	2,015,617
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	69,198,845	44,268,358	-	-	-	-	113,467,203
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	111,650,219	15,450,309	59,222,286	79,774,587	32,926,014	-	299,023,415
Այլ փոխառություններ	-	-	2,080,508	14,054,879	37,071,542	-	53,206,929
Թողարկված պարտատոմսեր	-	488,837	952,627	-	-	-	1,441,464
Այլ պարտավորություններ	3,257,559	-	-	-	-	-	3,257,559
Ընդամենը պարտավորություններ	449,990,619	60,736,443	65,605,161	93,829,466	69,997,556	440,117,123	1,180,276,368
Զուտ ակտիվներ/ (պարտավորություններ) 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	100,319,405	126,162,246	93,784,000	(9,032,296)	26,159,345	(357,946,328)	(20,553,628)

հազար ՀՀ դրամ

2011								
	Մինչև 1 ամիս	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1 - 5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց մարման ժամկետի	ժամկետանց	Ընդամենը
Ակտիվներ								
Կանխիկ դրամ	5,013,113	-	-	-	-	-	-	5,013,113
Բանկերում և այլ ֆինանսա-կան հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	140,884,367	91,637,197	-	-	-	-	3,893,700	236,415,264
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	344,720,503	-	-	-	-	-	-	344,720,503
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	1,890,545	47,354,230	6,048,985	69,099,271	24,852,545	-	-	149,245,576
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	-	78,299,365	4,662,508	7,503,495	16,459,263	-	106,924,631
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	-	89,011,650	48,358,880	3,235,684	-	-	-	140,606,214
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	22,001,472	-	-	-	54,487,874	-	-	76,489,346
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	39,009,845	-	39,009,845
Այլ ակտիվներ	7,481,713	-	-	-	-	-	-	7,481,713
Ընդամենը ակտիվներ	521,991,713	228,003,077	132,707,230	76,997,463	86,843,914	55,469,108	3,893,700	1,105,906,205
Պարտավորություններ								
Թղթադրամներ և մետաղա-դրամներ շրջանառության մեջ	-	-	-	-	-	398,777,362	-	398,777,362
Ֆինանսական և այլ հաստա-տությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	269,428,441	-	1,746,015	-	-	-	-	271,174,456
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	148,657	1,622,588	-	-	-	-	1,771,245
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	44,105,548	40,098,805	-	-	-	-	-	84,204,353
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	106,618,215	-	45,125,117	131,045,420	23,672,087	-	-	306,460,839
Այլ փոխառություններ	-	-	202,464	15,719,569	22,924,261	-	-	38,846,294
Թողարկված պարտատոմսեր	-	-	963,593	-	-	-	-	963,593
Այլ պարտավորություններ	3,409,701	-	-	-	-	-	-	3,409,701
Ընդամենը պարտավորություններ	423,561,905	40,247,462	49,659,777	146,764,989	46,596,348	398,777,362	-	1,105,607,843
Զուտ ակտիվներ/ (պարտավորություններ) 2011 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	98,429,808	187,755,615	83,047,453	(69,767,526)	40,247,566	(343,308,254)	3,893,700	298,362